

Μεταξύ:

1. Χρίστου Κληρίδη
2. Ξενή Ξενοφώντος

Εναγόντων

Και

1. Δώρου Μιχαήλ
2. Δώρου Πολυκάρπου
3. Κίνηση Στήριξης Αλλοδαπών

Εναγομένων

Και ως έχει τροποποιηθεί δυνάμει διαταγής του Δικαστηρίου ημερομηνίας 12.06.2012

Μεταξύ:

1. Χρίστου Κληρίδη
2. Ξενή Ξενοφώντος

Εναγόντων

Και

1. Δώρου Μιχαήλ
2. Δώρου Πολυκάρπου
3. «ΚΙΣΑ - Κίνηση για Ισότητα, Στήριξη, Αντιρατσισμό» μέσω του Διοικητικού Συμβουλίου αυτής

Εναγομένων

Ημερομηνία: 05.06.2020

Εμφανίσεις:

Για Ενάγοντες: κ. Λ. Λουκαΐδης μαζί με την κα Λ. Πατσαλίδου και τον κ. Α. Κληρίδη

Για Εναγόμενους: κα Ρ. Πεκρή για Νικολέττα Χαραλαμπίδου

ΑΠΟΦΑΣΗ

Ο ενάγοντας 1 αξιώνει εναντίον των εναγόμενων την καταβολή γενικών και ειδικών αποζημιώσεων για δυσφήμιση και για επιζήμια ψευδολογία, για κείμενο που δημοσιεύτηκε σε ηλεκτρονικό ταχυδρομείο κατά ή περί την 21.5.2010, ως και σε κείμενο που το συνόδευε με τίτλο CYPRUS DESERVES BETTER REPRESENTATION AT THE FUNDAMENTAL RIGHTS AGENCY OF THE EUROPEAN UNION.

Αξιώνει επίσης διάταγμα του Δικαστηρίου που να απαγορεύει στους εναγόμενους 1, 2 και 3 και/ή τους υπηρέτες και/ή τους αντιπροσώπους τους να εκτυπώνουν και/ή επαναλαμβάνουν και/ή μεταδίδουν και/ή κυκλοφορούν και/ή διανέμουν και/ή με οιονδήποτε τρόπο δημοσιεύουν αντίγραφα του πιο πάνω δημοσιεύματος.

Η αγωγή που καταχώρισε ο ενάγοντας 2 εναντίον των εναγόμενων διακόπηκε πολύ πριν την έναρξη της ακροαματικής διαδικασίας και ο μόνος ενάγοντας που παρέμεινε είναι ο ενάγοντας 1, που θα αναφέρεται μετά ως «ο ενάγοντας».

Οι εναγόμενοι καταχώρισαν Υπεράσπιση, από κοινού. Ισχυρίζονται ότι το περιεχόμενο του δημοσιεύματος αποτελεί γνώμη και ή καλόπιστο σχόλιο και ή έντιμο σχόλιο, αναφορικά με πρόσωπα και ή γεγονότα που απασχολούσαν την κοινή γνώμη της Κύπρου κατά τον επίδικο χρόνο. Ισχυρίζεται περαιτέρω ότι το επίδικο κείμενο ήταν προνομιούχο.

Εκ μέρους του ενάγοντα κατέθεσε ο ίδιος, ενώ εκ μέρους της Υπεράσπισης κατέθεσαν οι εναγόμενοι 1 και 2. Η αγωγή του ενάγοντα 2, εναντίον των εναγόμενων, ως αναφέρω και πιο πάνω, έχει διακοπεί παρά ταύτα θα γίνει κάποια αναφορά στη δράση του συγκεκριμένου προσώπου καθότι αυτή είναι άμεσα συνδεδεμένη με τα γεγονότα της υπόθεσης.

Με βάση τα δικόγραφα και τη μαρτυρία που έχει τεθεί ενώπιό του δικαστηρίου προκύπτουν τα πιο κάτω αναντίλεκτα γεγονότα.

Ο ενάγοντας είναι δικηγόρος και κατά τον ουσιώδη χρόνο ήταν αναπληρωτής καθηγητής Δικαίου στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου. Έχει ενεργή δράση στο τομέα των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και ιδιαίτερα στο Διεθνή Σύμφωνο για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στην Κύπρο, από τα τέλη της δεκαετίας του '80. Διετέλεσε στο παρελθόν Πρόεδρος του πιο πάνω Συνδέσμου ενώ σήμερα είναι επίτιμος Πρόεδρος του. Από το 2007 μέχρι το 2010 ήταν ο εκπρόσωπος της Κύπρου στο Fundamental Rights Association, που θα αναφέρεται μετά ως 'FRA', ενώ ο πρώην ενάγοντας 2 ήταν ο αναπληρωτής του στον πιο πάνω οργανισμό. Το FRA είναι θεσμικό όργανο που ασχολείται με την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Υπό την ιδιότητα του ως δικηγόρος χειρίστηκε αριθμό υποθέσεων ενώπιον της τότε Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και στη συνέχεια ενώπιό του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης. Εκπροσώπησε τόσο Ελληνοκύπριους όσο και Τουρκοκύπριους σε ατομικές προσφυγές και δημοσίευσε άρθρα και μελέτες στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η εναγόμενη 3 είναι εγγεγραμμένο Σωματείο δυνάμει των περί Σωματείων και Ιδρυμάτων Νόμου και αποτελεί μη κερδοσκοπική, μη κυβερνητική οργάνωση (non governmental organisation, NGO). Ο εναγόμενος 1 ήταν κατά τον ουσιώδη χρόνο πρόεδρος της εναγόμενης 3 και ο εναγόμενος 2 ο εκτελεστικός διευθυντής της.

Αποτελεί επίσης παραδεκτό γεγονός ότι οι εναγόμενοι συνέταξαν και κυκλοφόρησαν το πιο κάτω κείμενο το οποίο αποτελεί και το αντικείμενο της παρούσας διαφοράς και που θα αναφέρεται από τώρα και στο εξής ως ‘το επίδικο κείμενο’:

«Dear Friends,

We have taken the initiative to prepare a statement on the issue of the latest threats against Makarios Drousiotis’ life from ‘Christofias Watch’ Blog as we believe that such practices seriously undermine the democratic and human rights values our society is based. What is more serious is that the same people who administer or support such Blogs as the one posting the threats against Drousiotis, are the members representing US at the Management Board of the Fundamental Rights Agency of the European Union. We consider that this is a disgrace and that as civil society we should react.

We therefore attach a statement that can be signed by all interested organizations and NGOs if they agree which will be also translated in Greek to be sent to the Government of the Republic of Cyprus and also to FRA, the European Parliament and other actors in the EU so as to inform them of the matter and put pressure on the government to replace these people from FRA.

In this effort we will have the support of ENAR (European Network Against Racism) which will happily transmit our message to all relevant stakeholders in the EU.

Please let us know if you agree to co sign the statement as soon as possible, at the latest by coming Wednesday, 26/5/2010, 11:00 am.

Thanks & Regards,

KISA-Action for Equality, Support, Antiracism

P.O.Box 22113, 1517 Nicosia, Cyprus

Tel: 00357-22 878181 – Fax 00357 22 773039

Email: kisa@cvtanet.com.cy – web” www.kisa.org.cy”

“CYPRUS DESERVES BETTER REPRESENTATION AT THE FUNDAMENTAL RIGHTS AGENCY OF THE EUROPEAN UNION

We, the undersigned civil society organizations, strongly condemn the vilification of the name and the threats against the life of the distinguished journalist/researcher Makarios Drousiotis, posted anonymously and hiding behind the name “Rigas”, that have appeared in the blog “Christofias Watch”. (http://christofias-watch.blogspot.com/2010/03/blog-post_04.html).

That the remarks constitute a threat and incitement to violence against Makarios Drousiotis can be readily deduced from quotes such as the one below:

“Only in Cyprus is it possible for someone like Makarios [Drousiotis] to live. Only in Cyprus is it possible for collaborators, whores and brownnosers of the

conqueror to peddle their garbage. The traitors deserve fire and axe. Throw the collaborators into a pit and cover them with lime.”

There is no doubt that these comments aim at intimidating and silencing the voice of a highly respected journalist whose only crime is to research and write extensively about the Cyprus problem, right wing extremism/nationalism & paramilitary groups in the recent history of the island in a scientific-investigative manner, that has created the hatred against him by nationalist bigots, like “Rigas”, who oppose and consider as traitors anybody who stands for the resolution of the Cyprus problem in a peaceful way that reunifies our divided island and its communities. The pretext for the threats against Drousiotis was that he recently “dared” take an interview in Turkey, from Prime Minister Erdogan!

We support and defend the right of everybody to express themselves freely and exercise opposition to the government or to individuals in blogs and other media. At the same time we condemn and have zero tolerance to people and acts of incitement to violence and violations of other people’s human rights and life like the concerted actions of the blog “Christofias Watch”.

What is also of grave concern is the fact that the administrator of the blog, lawyer Xenis Xenofontos, and his lawyer, Christos Clerides, are the alternate member and member, respectively, of the Republic of Cyprus on the Management Board of the European Union Agency for Fundamental Rights (FRA). Christos Clerides, who is defending Xenofontos and openly supports the latter’s nationalist ideas and practices, also happily gave an interview to Christofias-Watch Blog (<http://christofias-watch.blogspot.com/2010/01/christofias-watch.html>).

We consider this representation of Cyprus as a disgrace for the Cypriot Society and for human rights! It is an affront and a provocation to have on the Management Board of FRA, an agency mandated with the monitoring and protection of human rights in the EU, people who in the past represented the Republic of Cyprus at the European Court of Human Rights against victims of human rights, who are well known nationalists and who, among other activities, administer blogs on the internet which basically directly or indirectly incite to hatred and encourage to violence against persons with a difference opinion than their own!

We call on the government of the Republic of Cyprus to terminate the appointment of Christos Clerides and Xenis Xenofontos to the FRA Management Board and to appoint people who have a record of defending free speech and human rights of all, irrespective of nationality, race ethnicity, religion or belief, gender, sexual orientation or any other difference.

WE also call on all organizations, political parties, journalists’ and other unions, NGOs, and all individuals who support free speech, human rights and reconciliation in Cyprus to condemn the use of media like “Christofias Watch” to spread nationalist hatred and threaten people’s lives».

Και σε ελληνική μετάφραση:

«Αγαπητοί Φίλοι,

Αναλάβαμε την πρωτοβουλία να ετοιμάσουμε Δήλωση σε σχέση με τις τελευταίες απειλές κατά της ζωής του Μακάριου Δρουσιώτη από το Blog «christofias-watch» καθότι πιστεύουμε ότι τέτοιες πρακτικές υποσκάπτουν σοβαρά τις Δημοκρατικές αξίες και αξίες Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων επί των οποίων εδράζεται η κοινωνία μας.

Το τι είναι πιο σοβαρό είναι ότι οι ίδιοι οι άνθρωποι οι οποίοι διαχειρίζονται ή υποστηρίζουν τέτοια Blogs όπως αυτό που ανήρτησε τις απειλές κατά του Δρουσιώτη, είναι μέλη που ΜΑΣ εκπροσωπούν στο Διοικητικό Συμβούλιο της Οργάνωσης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Θεωρούμε ότι αυτό είναι όνειδος και ότι σαν κοινωνία των πολιτών πρέπει να αντιδράσουμε.

Δια τον σκοπό αυτό επισυνάπτουμε δήλωση η οποία μπορεί να υπογραφεί από όλες τις ενδιαφερόμενες Οργανώσεις και μη Κυβερνητικούς Οργανισμούς εάν συμφωνούν, η οποία επίσης θα μεταφραστεί στα Ελληνικά για να αποσταλεί στην κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας και επίσης FRA, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και άλλους πρωταγωνιστές στην Ευρωπαϊκή Ένωση ούτως ώστε να τους πληροφορήσει για το θέμα και να ασκήσει πίεση στην Κυβέρνηση να αντικαταστήσει αυτούς τους ανθρώπους από το FRA.

Σ' αυτή την προσπάθεια θα έχουμε και την στήριξη της ENAR (Ευρωπαϊκό Δίκτυο κατά του Ρατσισμού) το οποίο μετ' ευχαριστήσεως θα διαβιβάσει το μήνυμά μας σε όλους τους άμεσα ενδιαφερόμενους στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Παρακαλώ ενημερώστε μας εάν συμφωνείτε να συνυπογράψετε την Δήλωση το συντομότερο δυνατόν και το αργότερο μέχρι την προσεχή Τετάρτη 26/05/2010, 11.00 π.μ.

Ευχαριστούμε και με τους χαιρετισμούς μας KISA (ACTION FOR EQUALITY, SUPRORT, ANTIRACISM)

Ταχ. Κιβώτιο 22113, 1517, Λευκωσία, Κύπρος, κλπ.

Tel: 00357-22 878181 – Fax 00357 22 773039

Email: kisa@cytanet.com.cy – web” www.kisa.org.cy»

Και ακολουθεί η προτεινόμενη Δήλωση:

**«Η ΚΥΠΡΟΣ ΑΞΙΖΕΙ ΚΑΛΥΤΕΡΗΣ ΕΚΠΡΟΣΩΠΗΣΗΣ ΣΤΟΝ ΣΥΝΔΕΣΜΟ
ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ.**

Εμείς οι υπογεγραμμένοι Οργανισμοί της κοινωνίας των πολιτών, καταδικάζουμε έντονα τον διασυρμό του ονόματος και τις απειλές κατά της ζωής του διακεκριμένου δημοσιογράφου/ερευνητή Μακάριου Δρουσιώτη, που αναρτήθηκε ανώνυμα και εν κρυπτώ πίσω από το όνομα «ρήγας» που εμφανίστηκαν στο blog «christofias-watch» (http://christofias-watch.blogspot.com/2010/03/blog-post_04.html).

Το ότι οι παρατηρήσεις συνιστούν απειλή και παρότρυνση για διάπραξη βίας κατά του Μακάριου Δρουσιώτη μπορεί εύκολα να συναχθεί από το πιο κάτω απόσπασμα:

«Μόνον στην Κύπρο μπορεί να ζήσει κάποιος σαν το Μακάριο (Δρουσιώτη). Μόνο στην Κύπρο μπορεί οι δωσίλογοι, οι πόρνες και οι σφουγκοκωλάριοι του κατακτητή να πουλούν τα σκουπίδια τους. Στους προδότες αξίζει φωτιά και τσεκούρι. Ρήξτε τους δωσίλογους στον λάκκο και καλύψετε τους με ασβέστη».

Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι αυτά τα σχόλια αποσκοπούν στον να εκφοβίσουν και να σιωπήσουν την φωνή ενός άκρως αξιοσέβαστου δημοσιογράφου του οποίου το μόνο έγκλημα είναι η έρευνα και η εκτενής συγγραφή για το Κυπριακό πρόβλημα, του εξτρεμισμού δεξιών/εθνικιστών και για παραστρατιωτικές ομάδες στην πρόσφατη ιστορία του νησιού με επιστημονικό και διερευνητικό τρόπο που προκάλεσε το μίσος εναντίον του εκ μέρους εθνικιστών, όπως ο «ρήγας» που αντιτίθενται και θεωρούν σαν προδότες οποιονδήποτε ο οποίος στηρίζει την επίλυση του Κυπριακού προβλήματος κατά ειρηνικό τρόπο που θα επανενώνει το διαχωρισμένο νησί και τις κοινότητες του. Η πρόφαση για τις απειλές κατά του Δρουσιώτη ήταν ότι πρόσφατα «αποτόλμησε» να πάρει συνέντευξη στην Τουρκία από τον πρωθυπουργό Ερντογάν!

Υποστηρίζουμε και υπερασπιζόμαστε το δικαίωμα του καθενός να εκφραστεί ελεύθερα και να ενστεί στην Κυβέρνηση ή σε άτομα σε blog, και σε άλλα μέσα. Ταυτόχρονα καταδικάζουμε και έχουμε μηδενική ανοχή σε ανθρώπους και πράξεις υποκίνησης βίας και στην παραβίαση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων τρίτων και της ζωής τους όπως και οι συντονισμένες ενέργειες του blog «christofias-watch»

Το τι αποτελεί μέγιστη ανησυχία είναι ότι ο διαχειριστής του Blog , Δικηγόρος Ξενής Ξενοφώντος και ο Δικηγόρος του, Χρίστος Κληρίδης είναι αναπληρωτής και μέλος αντίστοιχα εκ μέρους της Κυπριακής Δημοκρατίας στο Διοικητικό Συμβούλιο της Οργάνωσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για θεμελιώδη δικαιώματα «FRA» ο Χρίστος Κληρίδης που υπερασπίζεται τον Ξενοφώντος και ανοικτά υποστηρίζει τις εθνικιστικές ιδέες του τελευταίου και πρακτικές , επίσης ευαρεστήθηκε να δώσει συνέντευξη στο «christofias-watch»(<http://christofias-watch.blogspot.com/2010/01christofias-watch.html>)

Θεωρούμε ότι αυτή η εκπροσώπηση της Κύπρου συνιστά προσβολή για την Κυπριακή κοινωνία και για τα ανθρώπινα δικαιώματα ! Είναι όνειδος και πρόκληση να έχεις στο Διοικητικό Συμβούλιο του FRA, Οργάνωση η οποία εντέλλεται δια την παρακολούθηση και προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση άτομα που στο παρελθόν εκπροσώπησαν την Κυπριακή Δημοκρατία στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ενάντια σε θύματα παραβίασης ανθρωπίνων δικαιωμάτων που είναι γνωστοί εθνικιστές και οι οποίοι μεταξύ άλλων δραστηριοτήτων, διαχειρίζονται blogs στο διαδίκτυο τα οποία βασικά άμεσα ή έμμεσα υποκινούν το μίσος και παροτρύνουν την βία κατά προσώπων με διαφορετική άποψη από την δική τους!

Καλούμε την κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας να τερματίσει τον διορισμό του Χρίστου Κληρίδη και Ξενή Ξενοφώντος στο Διοικητικό Συμβούλιο της FRA και να διορίσει άτομα που έχουν ιστορικό προάσπισης ελευθερίας του λόγου και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για όλους, ανεξάρτητα από την εθνικότητα τους, εθνική καταγωγή, θρησκεία ή πίστη, φύλο, σεξουαλική προτίμηση ή άλλη διαφορά.

Επίσης καλούμε όλους τους Οργανισμούς, πολιτικά κόμματα, δημοσιογράφους και άλλες συντεχνίες, μη κυβερνητικούς οργανισμούς και όλα τα άτομα που στηρίζουν την ελευθερία του λόγου, τα ανθρώπινα δικαιώματα και την επαναπροσέγγιση στην Κύπρο να καταδικάσουν την χρήση μέσων όπως το «christofias-watch» να διαδίδει εθνικιστικό μίσος και να απειλεί τις ζωές ανθρώπων.»

Αποτελεί επίσης αναντίλεκτη μαρτυρία ότι οι εναγόμενοι απέστειλαν το επίδικο κείμενο σε αριθμό μη κυβερνητικών οργανώσεων, μεταξύ των οποίων ήταν και ο οργανισμός, RUBSI. Ο ενάγοντας ενημερώθηκε για το επίδικο κείμενο από μια δημοσιογράφο, η οποία το πληροφορήθηκε από το RUBSI.

Ο ενάγοντας με επιστολή του, ημερομηνίας 22.05.2010, τεκμήριο 8, ζήτησε από τους εναγόμενους όπως αποσύρουν το επίδικο δημοσίευμα και απολογηθούν, σε αντίθετη περίπτωση θα προχωρούσε στη λήψη νομικών μέτρων εναντίον τους. Οι εναγόμενοι αρνήθηκαν να το πράξουν.

Από τη μαρτυρία που έχει τεθεί ενώπιο του δικαστηρίου προκύπτει επίσης ότι είναι κοινή θέση και των δύο μερών ότι ο ενάγοντας καμιά σχέση είχε με τη διοίκηση του ιστότοπου Christofias – Watch. Το μόνο στοιχείο που συνδέει τον ενάγοντα με το συγκεκριμένο ιστότοπο είναι το γεγονός ότι αυτός, τη 13.01.2010, έδωσε συνέντευξη εκεί, η οποία αφορούσε την επίλυση του Κυπριακού προβλήματος.

Προχωρώ στη συνέχεια να παραθέσω τις θέσεις των δύο μερών ως προκύπτουν από τα δικόγραφα τους.

Οι εναγόμενοι, με βάση τις δικογραφημένες θέσεις των εναγόντων, μετά που έλαβαν την επιστολή του ενάγοντα, ημερομηνίας 22.05.2010, τεκμήριο 8, αντί να απολογηθούν, απέστειλαν το κείμενο που φέρει τον τίτλο “CYPRUS DESERVES BETTER REPRESENTATION AT THE FUNDAMENTAL RIGHTS AGENCY OF THE

EUROPEAN UNION και αποτελεί μέρος του επίδικου κειμένου, στον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης γνωστό ως FRA και στο μόνιμο προσωπικό που εργάζεται εκεί. Υπήρξε περαιτέρω δυσφήμιση των εναγόμενων στην εφημερίδα ΠΟΛΙΤΗΣ κατά ή περί την 6/6/2010. Η εφημερίδα δημοσίευσε κείμενο στηριζόμενη στο πιο πάνω δυσφημιστικό δημοσίευμα υπό μορφή άρθρου και ή κειμένου κάποιου Νίκου Τριμικλινώτη.

Είναι η θέση του ενάγοντα ότι το επίδικο κείμενο είναι δυσφημιστικό καθότι το περιεχόμενο του αποδίδει σε εκείνο και στον πρώην ενάγοντα 2, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:

(α) ότι απειλούν άλλα πρόσωπα και/ή υποστηρίζουν και/ή υιοθετούν απειλές κατά της ζωής άλλων προσώπων και/ή παροτρύνουν άλλα πρόσωπα να αφαιρέσουν τη ζωή άλλων προσώπων,

(β) ότι διαχειρίζονται ή υποστηρίζουν διαδικτυακά Blogs, τα οποία δημοσιεύουν απειλές και/ή είναι εθνικιστικά και/ή φασιστικά,

(γ) ότι υποστηρίζουν παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων,

(δ) ότι σπέρνουν εθνικισμό και ρατσιστικό μίσος,

(ε) ότι ενθαρρύνουν τη βία και το μίσος εναντίον άλλων προσώπων,

(στ) ότι είναι ανάξιοι να εκπροσωπούν την Κύπρο στον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

(ζ) ότι δεν ανέχονται τη διαφορετική άποψη,

(η) ότι είναι άξιοι απομόνωσης και/ή χλεύης και/ή διαπόμπευσης,

(θ) ότι είναι φασίστες και/ή εθνικιστές και/ή αντιδημοκράτες,

(ι) ότι είναι ανάξιοι ως δικηγόροι να αναλαμβάνουν υποθέσεις που άπτονται ανθρωπίνων δικαιωμάτων,

(κ) ότι ακολουθούν και/ή υποστηρίζουν αντιδημοκρατικές και/ή εθνικιστικές ιδέες και πρακτικές,

(λ) ότι άμεσα ή έμμεσα, ενθαρρύνουν άλλους σε μίσος και χρήση βίας εναντίον προσώπων με διαφορετική άποψη από τους ίδιους,

(μ) ότι δε σέβονται και/ή δεν υπερασπίζονται την ελευθερία της έκφρασης και τα ανθρωπίνια δικαιώματα για όλους, ανεξαρτήτως υπηκοότητας, φυλής, εθνικότητας, θρησκείας ή απόψεων, γένους, σεξουαλικού προσανατολισμού ή άλλης διαφοράς.

Ο ενάγοντας υποστηρίζει επίσης ότι το εν λόγω δημοσίευμα προέκυψε μεταξύ άλλων από τα πιο κάτω γεγονότα:

Κατά ή περί τη 04.03.2010 δημοσιεύθηκε στη διαδικτυακή εφημερίδα – ιστότοπο, γνωστής σαν Christofias-Watch, άρθρο με τίτλο «*ένας Μαγάριος στην αυλή του Αρταξέρξη*». Σε αυτό τον ιστότοπο, οι επισκέπτες μπορούσαν κατά τον επίδικο χρόνο να αναρτήσουν δικά τους σχόλια, τα οποία τοποθετούνταν σε ξεχωριστή σελίδα από την κεντρική. Το εν λόγω άρθρο ασκούσε 'δριμεία' κριτική κατά του δημοσιογράφου Μακάριου Δρουσιώτη, σε σχέση με την ενέργεια του να λάβει συνέντευξη από τον Πρωθυπουργό της Τουρκίας, Ρεσέπ Ταγίπ Ερτογάν.

Στο συγκεκριμένο ιστότοπο δημοσιεύτηκε μεταξύ άλλων και σχόλιο ανώνυμου επισκέπτη της εν λόγω σελίδας με το ψευδώνυμο «Ρ». Το παραθέτω αυτούσιο, αμέσως πιο κάτω :

*« [04 Μαρτίου 2010 2:06 μ.μ.
Ρήγας είπε...*

Αν ο Μαγάριος...

*** Ζούσε στην Ιρλανδία και αντί σφογγοκωλάριος των Εγγλέζων και Τούρκων εδώ ήταν σφογγοκωλάριος των Εγγλέζων εκεί, θα τον είχαν καθαρίσει από χρόνια τώρα και δεν θα τον ήξερε κανένας*

*** Ζούσε στην Παλαιστίνη και αντί σφογγοκωλάριος των Εγγλέζων και Τούρκων εδώ ήταν σφογγοκωλάριος των Εγγλέζων και Ισραηλινών εκεί, θα τον είχαν καθαρίσει από χρόνια τώρα και δεν θα τον ήξερε κανένας.*

*** Ζούσε στην κατεχόμενη Ελλάδα του '40 και αντί σφογγοκωλάριος των Εγγλέζων και Τούρκων εδώ, ήταν σφογγοκωλάριος των Γερμανών εκεί, θα τον είχαν καθαρίσει και δεν θα τον ήξερε κανένας.*

*** Ζούσε στην Αγκόλα και αντί για σφογγοκωλάριος των Εγγλέζων εδώ ήταν σφογγοκωλάριος των Εγγλέζων εκεί, θα τον είχαν καθαρίσει και δεν θα τον ήξερε κανένας.*

*** Ζούσε στην νοτιοανατολική Τουρκία, στα Κουρδικά εδάφη και αντί σφογγοκωλάριος των Τούρκων εδώ ήταν σφογγοκωλάριος των Τούρκων εκεί, θα τον είχαν καθαρίσει και δεν θα τον ήξερε κανένας.*

*** Ζούσε στην ΕΣΣΔ το '40 και αντί σφογγοκωλάριος των Εγγλέζων και Τούρκων εδώ ήταν σφογγοκωλάριος των γερμανών Ναζί εκεί, θα τον είχαν καθαρίσει και δεν θα τον ήξετε κανένας.*

*** Το καιρό της γερμανικής κατοχής στην Σερβία, στην Γαλλία, ...κλπ.*

Συμπέρασμα:

ΜΟΝΟ στην Κύπρο μπορεί να ζήσει ο Μαγάριος. Που οι προδότες, οι δωσίλογοι, τα γιουσουφάκια, οι πουτάνες και οι σφογγοκωλάριοι του κατακτητή (και το συγκεκριμένο ανθρωπάκι της ντροπής τα συνδυάζει ΟΛΑ) μπορούν και πουλάνε μούρη.

Φωτιά και τσεκούρι στους προδότες

Λάκος με ασβέστη στους δωσίλογους

P.»

Ο δημοσιογράφος Μακάριος Δρουσιώτης κατήγγειλε το συμβάν και οι Αστυνομικές Αρχές εξασφάλισαν διάταγμα παροχής δεδομένων χρήστη IP Address και στη συνέχεια ένταλμα έρευνας στην κατοικία του ενάγοντα 2, ο οποίος εντοπίστηκε σαν ο χρήστης του IP Address του πιο πάνω ιστότοπου. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο,

το οποίο είχε καταστεί γνωστό στους αποδέκτες των δημοσιευμάτων, οι εναγόμενοι, με βάση πάντα τις δικογραφημένες θέσεις του ενάγοντα, προέβησαν στη δημοσίευση των εν λόγω δημοσιευμάτων. Οι εναγόμενοι απέστειλαν το επίδικο κείμενο στο Εκτελεστικό Γραφείο της FRA, στη Βιέννη και σε τρίτα πρόσωπα.

Ο ενάγοντας ισχυρίζεται ότι το εν λόγω δημοσίευμα συνιστά επιζήμια ψευδολογία και ότι συντάχθηκε κακόβουλα από τους εναγομένους. Στηρίζει τη θέση του, στους πιο κάτω λόγους:

(α) Ενώ οι εναγόμενοι γνώριζαν ότι το επίμαχο σχόλιο ήταν ανώνυμο, ένα από τα χιλιάδες που είχαν αναρτηθεί από τους επισκέπτες και όχι από τους διαχειριστές της ιστοσελίδας, το ταύτισαν με την εν λόγω ιστοσελίδα και/ή με τους ενάγοντες και το παρουσίασαν ως δημοσίευμα του ιδίου του Blog Christofias-Watch ή των εναγόντων.

(β) Ενώ οι εναγόμενοι γνώριζαν ή όφειλαν να γνωρίζουν ότι οι ενάγοντες ουδέποτε επικρότησαν το δημοσίευμα, αλλά αντίθετα το καταδίκασαν, οι εναγόμενοι παρέλειψαν να αναφέρουν τούτο και/ή παρουσίασαν τους ενάγοντες να ταυτίζονται και/ή να επιδοκιμάζουν το σχόλιο.

(γ) Οι εναγόμενοι παρέλειψαν να λάβουν τη γνώμη και/ή τη θέση των εναγόντων επί του θέματος

(δ) Οι εναγόμενοι παρουσίασαν το εν λόγω σχόλιο ως απειλητικό, ενώ ήταν δημόσια τοποθέτηση του Γενικού Εισαγγελέα ότι δεν υπήρχε απειλή.

Οι εναγόμενοι στην Υπεράσπιση που καταχώρισαν, παραδέχονται τη σύνταξη του επιδικού κειμένου, ισχυρίζονται όμως ότι το προώθησαν μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου σε κάποιες μη κυβερνητικές οργανώσεις με την ένδειξη '*προς απόλυτη εμπιστευτικότητα*'. Στόχος της εναγόμενης 3 ήταν η υπογραφή του επιδικού κειμένου από άλλες μη κυβερνητικές οργανώσεις και στη συνέχεια η αποστολή του στο FRA. Αυτό, σύμφωνα πάντα με την υπεράσπιση δεν έγινε ποτέ, το επίδικο κείμενο

ουδέποτε αποστάλθηκε στο FRA και ουδέποτε, ως αναφέρουν χαρακτηριστικά, προωθήθηκε ή δημοσιεύτηκε στο ευρύ κοινό.

Είναι η θέση τους ότι το σχόλιο που δημοσιεύτηκε την 04.03.2010 στο ιστότοπο Christofias-Watch και αφορούσε τον Μακάριο Δρουσιώτη ήταν απειλητικό και παρακινούσε ή υποκινούσε ‘... την πρόκληση βίαιων πράξεων κατά της ζωής κάποιου προσώπου, το οποίο οι εναγόμενοι αναγνωρίζουν ότι είναι ο δημοσιογράφος Μακάριος Δρουσιώτης’ και ή “την επιβολή πνευματικής τρομοκρατίας, λόγω της διαφωνίας των διαχειριστών του διαδικτυακού ημερολογίου (blog) Christofias – Watch και ή των άρθρογράφων αυτού και ή του ενάγοντα 2 με τις θέσεις και ή απόψεις του δημοσιογράφου – ερευνητή Μακάριου Δρουσιώτη».

Σε σχέση με τον ενάγοντα ισχυρίζονται ότι αυτός, τη 13.01.2010 είχε δώσει κάποια συνέντευξη στο συγκεκριμένο ιστότοπο και ότι καθ’ όλη τη διάρκεια της πολιτικής του καριέρας εξέφραζε ακραίες και εθνικιστικές θέσεις σχετικά με ‘τον τρόπο και ή τη φιλοσοφία της λύσης του Κυπριακού προβλήματος και ή απορρίπτοντας τη συνύπαρξη Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων σε ένα διζωνικό, ομόσπονδο κράτος, εκφράζοντας παράλληλα ρατσιστικές και ή εθνικιστικές θέσεις και απόψεις αναφορικά με τους Τουρκοκύπριους’.

Είναι η θέση τους ότι το επίδικο κείμενο περιέχει έντιμα και ή δίκαια και ή καλόπιστα σχόλια επί γεγονότων γενικού και ή δημόσιου ενδιαφέροντος, που είδαν το φως της δημοσιότητας, τόσο κατά τον επίδικο χρόνο, προγενέστερα και ή μεταγενέστερα αυτού και τα οποία, εν πάσει περιπτώσει είχαν κατ’επανάληψη εκφραστεί γραπτώς και ή προφορικώς από τον ενάγοντα και ή τον πρώην ενάγοντα 2. Σε κάποιο άλλο σημείο της υπεράσπισης του και συγκεκριμένα στην παράγραφο 5, επαναλαμβάνει τα πιο πάνω προσθέτει όμως και την υπεράσπιση του ‘προνομιούχου σχολιασμού’. Παραθέτω το σχετικό απόσπασμα αυτούσιο αμέσως πιο κάτω:

“5. Ανευ επηρεασμού των εν όσων αναφέρονται ανωτέρω, οι εναγόμενοι ισχυρίζονται ότι τα εν λόγω δημοσιεύματα ... είναι το αποτέλεσμα προνομιούχου σχολιασμού και αποτελούν έκφραση του δικαιώματος έκφρασης της

εναγόμενης 3 ως οι ευθύνες και οι υποχρεώσεις της που απορρέουν από την συνεργασία με το FRA ήτοι ως παρατηρητής και σχολιαστής τέτοιων συμπεριφορών αλλά και γενικότερα από τους σκοπούς της ως μη κυβερνητικής οργάνωσης.»

ΜΑΡΤΥΡΙΑ

Ως ανέφερα και πιο πάνω μοναδικός μάρτυρας που κατέθεσε εκ μέρους του ενάγοντα, ήταν ο ίδιος. Συνοψίζω τη μαρτυρία του, αμέσως πιο κάτω:

Ο ενάγοντας στη γραπτή δήλωση του, που υιοθέτησε ως μέρος της κυρίως εξέτασης του, επαναλαμβάνει τα όσα αναφέρει στην Έκθεση Απαίτησης που καταχώρισε σε σχέση με τα προσόντα του και τη σταδιοδρομία του, με ιδιαίτερη έμφαση στο τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στη δράση του στο Διεθνή Σύνδεσμο για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στην Κύπρο. Αναφέρει, μεταξύ άλλων, ότι υπό την πιο πάνω ιδιότητά του έχει συνεργαστεί με όργανα και επιτροπές του Συμβουλίου της Ευρώπης σε θέματα των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ιδιαίτερα με Επιτροπές που ασχολούνταν κατά των βασανιστηρίων. Έχει διατελέσει επίσης μέλος της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της Βουλής των Αντιπροσώπων από το 2001 μέχρι το 2006. Κάνει ειδική μνεία στις σχέσεις του με τους Τουρκοκύπριους και αναφέρει ότι τούς εκπροσώπησε σε μεγάλο αριθμό υποθέσεων, υπό την ιδιότητα του ως δικηγόρος. Λόγω της προσφοράς του στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων συμμετείχε στην Επιτροπή του Εθνικού Συμβουλίου για θέματα που αφορούσαν το περιουσιακό. Από το 2007 ως το καλοκαίρι του 2010, ήταν μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του FRA. Κατά τον επίδικο χρόνο, ήτοι το 2010, ήταν Αναπληρωτής Καθηγητής Δικαίου στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Ο ενάγοντας αναφέρθηκε και στο άρθρο/σχόλιο που δημοσιεύθηκε τη 4.3.10 στον ιστότοπο Christofias-Watch με τίτλο, «ένας Μαγάριος στην αυλή του Αρταξέρξη» που ασκούσε δριμεία κριτική κατά του δημοσιογράφου Μακάριου Δρουσιώτη. Το άρθρο περιήλθε σε γνώση του, μετά που ανέλαβε σαν δικηγόρος του συνάδελφου του Ξενή Ξενοφώντος, ήτοι του πρώην ενάγοντα 2.

Μετά τη δημοσίευση του πιο πάνω άρθρου ακολούθησε η ανάρτηση στον ίδιο ιστότοπο του άρθρου από τον ανώνυμο επισκέπτη με το ψευδώνυμο «Ρ». Ο ενάγοντας κατέκρινε δημόσια το πιο πάνω άρθρο και δεν δίστασε να το χαρακτηρίσει ως «ανοησία και ακραία τοποθέτηση», σχετικό είναι το δημοσίευμα στην εφημερίδα Φιλελεύθερος, ημερομηνίας 7.05.2010, τεκμήριο 12, σελίδα 8.

Ο ενάγοντας, σύμφωνα πάντα με τον ίδιον, δεν γνώριζε τον ιδιοκτήτη και ή διαχειριστή της ιστοσελίδας, Christofias-Watch. Σε αυτήν την ιστοσελίδα, την οποία ο ενάγοντας είχε επισκεφθεί κάποιες φορές, οι επισκέπτες μπορούσαν να αναρτήσουν δικά τους σχόλια. Οι επισκέπτες που αναρτούσαν σχόλια, ανήκαν σε διάφορα ιδεολογικά φάσματα και συχνά διαφωνούσαν με τις αναρτήσεις της σελίδας ή άλλοτε συμφωνούσαν με αυτές ή ακόμα διεξήγαγαν διάλογο, ενίοτε έντονο, μεταξύ τους. Στη συγκεκριμένη ιστοσελίδα έδιδαν συνεντεύξεις και πολιτικά πρόσωπα όπως ο πρόεδρος του ΔΗ.ΚΟ. Νικόλας Παπαδόπουλος, ο πρώην πρόεδρος της ΕΔΕΚ, Βάσος Λυσαρίδης και άλλοι. Ο ενάγοντας κατέθεσε στο δικαστήριο διάφορες αναρτήσεις και σχόλια αναγνωστών, ανάμεσα σε αυτές και δική του συνέντευξη στο ιστότοπο όπως και συνέντευξη του Δ.Παπαδάκη, τότε εκπροσώπου τύπου της ΕΔΕΚ και του Νικόλα Παπαδόπουλου, τότε Αντιπροέδρου του ΔΗΚΟ, τεκμήριο 4.

Η εν λόγω διαδικτυακή εφημερίδα / ιστότοπος ασκούσε δριμεία κριτική κατά της διακυβέρνησης του τότε προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας, Δημήτρη Χριστόφια ως και άλλων προσώπων της συμπολίτευσης, σε σχέση με την επίλυση του Κυπριακού προβλήματος.

Μετά την καταγγελία του δημοσιογράφου Μακάριου Δρουσιώτη, για το άρθρο του αγνώστου «Ρ», στον ιστότοπο Christofias-Watch, οι Αστυνομικές Αρχές, κατά ή περί τη 16.3.2010, εξασφάλισαν διάταγμα παροχής δεδομένων χρήστη IP Address και στη συνέχεια ένταλμα έρευνας στην κατοικία του πρώην ενάγοντα 2, ο οποίος θεωρήθηκε ότι ήταν ο χρήστης του IP Address του πιο πάνω ιστότοπου. Ο εντοπισμός του IP Address εντοπίστηκε αφού προηγήθηκε παράνομη παρακολούθηση και παγίδευση των επαφών του πιο πάνω προσώπου. Παράνομη

ήταν και η έρευνα που διενεργήθηκε στην οικία του. Ο πρώην ενάγοντας 2 στον οποίον αποδόθηκε η διεύθυνση της σελίδας «Christofias-Watch» καταχώρισε αιτήσεις certiorari στο Ανώτατο Δικαστήριο μετά από σχετική άδεια. Εκπροσωπήθηκε στην πιο πάνω διαδικασία από το δικηγορικό γραφείο του ενάγοντα και από τον ίδιο προσωπικά. Τελικά, μετά από κοινή δήλωση των εμπλεκόμενων μερών, εκδόθηκαν διατάγματα Certiorari που ακύρωσαν τόσο το διάταγμα δεδομένων όσο και το ένταλμα έρευνας, σχετικό είναι το Τεκμήριο 6.

Η εμπλοκή του ενάγοντα στην πιο πάνω υπόθεση ήταν, ως ανέφερε χαρακτηριστικά ο ίδιος, *‘καθαρά επαγγελματική’* σαν δικηγόρος του πρώην ενάγοντα 2 και της συζύγου του, σε σχέση με την νομιμότητα του εντάλματος έρευνας, της παράνομης παγίδευσης, παρακολούθησης των επαφών του και κατάσχεσης του υπολογιστή του. Τούς υπερασπίστηκε έναντι των κατηγοριών που εκτοξεύτηκαν δημόσια σε βάρος τους και προώθησε νομικά μέτρα εκ μέρους τους για καταβολή αποζημιώσεων.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, το οποίο είχε καταστεί γνωστό στους αποδέκτες των δημοσιευμάτων εξ’ αρχής, οι εναγόμενοι προχώρησαν στη δημοσίευση των επιδικών δημοσιευμάτων. Περιέπεσε στην αντίληψή του ενάγοντα ότι οι εναγόμενοι, μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, κυκλοφόρησαν ευρέως το επίδικο κείμενο. Το απέστειλαν σε εκατοντάδες παραλήπτες, μεταξύ των οποίων ήταν και η δημοσιογράφος της εφημερίδας Σημερινής, Μ. Λοΐζου. Το κείμενο είχε αποσταλεί διαδικτυακά στην πιο πάνω δημοσιογράφο από τη μη κυβερνητική οργάνωση, RUBSI.

Ο ενάγοντας με επιστολή του, τεκμήριο 8, ζήτησε από τους εναγόμενους όπως αποσύρουν το επίδικο δημοσίευμα και απολογηθούν, αντί αυτοί να απολογηθούν απέστειλαν το εν λόγω κείμενο και στον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) και στο μόνιμο προσωπικό που εργαζόταν εκεί.

Εκείνη την περίοδο ο πρώην ενάγοντας 2 συμμετείχε σε σύνοδο της FRA στη Βιέννη. Ο τελευταίος, όταν επέστρεψε στην Κύπρο, πληροφόρησε τον ενάγοντα ότι

κατά την πιο πάνω σύνοδο έπρεπε να δίνει συνεχώς εξηγήσεις για το επίδικο δημοσίευμα σε συναδέλφους του στο FRA και στο προσωπικό του οργανισμού.

Ο Λουκής Λουκαΐδης, τότε πρόεδρος του Διεθνούς Συνδέσμου για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στην Κύπρο, μετά από σχετικό αίτημα του ενάγοντα, απέστειλε επιστολή στον FRA για το θέμα αυτό. Το FRA μέσω της Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου του, απάντησε γραπτώς στον κ. Λ. Λουκαΐδη και επιβεβαίωσε τη λήψη της επίδικης επιστολής της ΚΙΣΑ, πρόκειται για το τεκμήριο 9.

Μετά από έρευνα την οποία έκανε ο ενάγοντας στο διαδίκτυο εντόπισε δημοσίευμα του «*CYPRUSE directory the best Cyprus recourse*», το οποίο συνοψίζει άρθρα εφημερίδων και στο οποίο αναρτήθηκε αναδημοσίευμα της εφημερίδας Cyprus Mail με τίτλο «*Free speech row hits KISA*». Στο άρθρο αυτό που κατατέθηκε σαν τεκμήριο 13, γίνεται αναφορά στη πρόσκληση του ΚΙΣΑ με την οποία καλούσε μη κυβερνητικούς οργανισμούς και ιδιώτες να καταδικάσουν τις θανατικές απειλές κατά του Μακάριου Δρουσιώτη. Στο ίδιο άρθρο αναφέρεται ότι το ΚΙΣΑ εξέφρασε ανησυχία ότι οι δύο ενάγοντες εκπροσωπούσαν την Κυπριακή Δημοκρατία στο FRA και ότι οι αυτοί είχαν ζητήσει από το ΚΙΣΑ να τους απολογηθεί.

Το πιο πάνω δημοσίευμα επαναλαμβάνεται και στο αρχείο Μαΐου του 2010 με τίτλους ειδήσεων 28/5/2010 σε ανάρτηση του Κέντρου κατά του Ρατσισμού Ευρώπης CAR, πρόκειται για το Τεκμήριο 14.

Σε δημοσίευμα στο διαδίκτυο με τίτλο, «*Κανείς δεν είναι περισσότερο σκλάβος από όποιον νομίζει ότι είναι ελεύθερος..*» διαφημίζεται εκδήλωση ημερίδας την 11/12/2010 αντιφασιστικής πρωτοβουλίας για το νεοφασισμό στο πρόγραμμα της οποίας ομιλητής είναι μεταξύ άλλων ο Δώρος Πολυκάρπου για την ΚΙΣΑ. Γίνεται αναφορά στο τέλος του κειμένου, στο επίδικο δημοσίευμα και στην ανάγκη για μετακίνησή των δύο εναγόντων από το FRA.

Περαιτέρω η εφημερίδα ΠΟΛΙΤΗΣ κατά ή περί την 6/6/2010 δημοσίευσε δυσφημιστικό κείμενο στηριζόμενη στο επίδικο δημοσίευμα, υπό μορφή άρθρου κάποιου Νίκου Τριμικλινώτη. Σε σχέση με το πιο πάνω δημοσίευμα καταχωρήθηκε η αγωγή 4937/2010 του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας. Η αγωγή συμβιβάσθηκε δια της έκδοσης εκ συμφώνου απόφασης εναντίον του εναγόμενου, η οποία προέβλεπε την καταβολή αποζημιώσεων και εξόδων προς όφελος του ενάγοντα. Σχετικά είναι τα τεκμήρια 10 και 11. Η Εφημερίδα Πολίτης προχώρησε σε ανάλογα δημοσιεύματα σαν αποτέλεσμα του επίδικου δημοσιεύματος, τη 6.09.2010 και τη 13.06.2010, σχετικά είναι τα τεκμήρια 10 και 11 Α. Για τα δημοσιεύματα αυτά ο ενάγοντας αποζημιώθηκε με απόφαση του Επαρχιακού Δικαστηρίου στην αγωγή 5208/2010 .

Οι εναγόμενοι, σύμφωνα πάντα με τον ενάγοντα, ουδέποτε προσέφεραν κάποια απολογία και ή κάποια επανόρθωση. Αντίθετα, επέμεναν και συνεχίζουν να επιμένουν στους ισχυρισμούς τους μέχρι σήμερα.

Το επίδικο δημοσίευμα τον αναστάτωσε και τον στενοχώρησε. Σπιλώθηκε το καλό όνομα και η υπόληψή του, αμφισβητήθηκε άδικα η αντικειμενικότητα, το ήθος, το έργο και η επαγγελματική του δραστηριότητα. Μειώθηκε στα μάτια τρίτων αλλά και των φίλων και των γνωστών του. Σύμφωνα πάντα με τη θέση του το επίδικο κείμενο γράφτηκε και κυκλοφόρησε κακόβουλα από τους εναγόμενους, με σκοπό να τον πλήξουν τόσο ως πρόσωπο όσο και ως δικηγόρο και να τον καταστήσουν αντικείμενο χλεύης, μίσους και περιφρόνησης.

Ενώ οι εναγόμενοι γνώριζαν ότι το επίμαχο σχόλιο του αγνώστου «Ρ», ήταν ένα ανώνυμο σχόλιο, ένα από τα χιλιάδες που είχαν αναρτηθεί από επισκέπτες της ιστοσελίδας, το ταύτισαν με την εν λόγω ιστοσελίδα και τον ίδιο, ως να ήταν ο συντάκτης του ρυπαρογραφήματος ή να το ενέκρινε, ενώ ο ίδιος τοποθετήθηκε δημόσια κατά τρόπο καταδικαστικό για το περιεχόμενο του εν λόγω δημοσιεύματος. Παρέλειψαν δε σκόπιμα να λάβουν υπόψη τους ότι προηγήθηκαν από τη 7.5.2010 δηλώσεις του ίδιου στο Φιλελεύθερο με τις οποίες καταδίκασε το επίδικο δημοσίευμα, το είχε χαρακτηρίσει σαν *‘μία ανοησία και ακραία τοποθέτηση’*.

Από τη στιγμή που οι εναγόμενοι κυκλοφόρησαν το επίδικο κείμενο σε άλλους μη κυβερνητικούς οργανισμούς ήταν αναμενόμενο ότι το κείμενο *‘θα διέρρει προς τα έξω και ιδιαίτερα σε δημοσιογράφους’*. Ο ενάγοντας παρουσίασε διάφορα δημοσιεύματα που εντόπισε διαδικτυακά από τα οποία προκύπτει, σύμφωνα με την εισήγηση του ότι το επίδικο δημοσίευμα ή η περίληψη του, κυκλοφόρησε και δημοσιεύθηκε στον Τύπο και σε ιδιώτες και οι εναγόμενοι 1 και 2 στήριξαν το εν λόγω δημοσίευμα ακόμη και δημόσια.

Κατά την αντεξέταση υποβλήθηκε στον ενάγοντα ότι οι θέσεις που εκφράζονταν στον ιστότοπο Christofias – Watch ήταν θέσεις *‘ρητορικής μίσους και προώθησης εξτρεμιστικών και εθνικιστικών απόψεων’* και ο ίδιος ως μέλος της FRA θα έπρεπε να εναντιωθεί στις θέσεις που εκφράζονται από τον εν λόγω ιστότοπο. Ο ενάγοντας απάντησε ότι δεν μπορούσε να τοποθετηθεί κατά πόσο ο συγκεκριμένος ιστότοπος προωθούσε τη ρητορική μίσους, ενώ σε κάποιο άλλο σημείο της μαρτυρίας του πρόσθεσε ότι δεν ήταν *‘αστυνομικός απόψεων, θέσεων, τοποθετήσεων’* και ότι δεν ήταν αυτός που θα έβαζε *‘φραγμό εις την ελευθερία του λόγου’*. Προς το τέλος της αντεξέτασης του, τού υποβλήθηκε ότι ως μέλος του FRA κατά τον επίδικο χρόνο είχε καθήκον να καταπολεμήσει την ρητορική μίσους που αναδεικνυόταν από τον εν λόγω ιστότοπο. Ο ενάγοντας δήλωσε ότι το μόνο καθήκον που είχε ήταν *‘να υπερασπιστεί τα δίκαια του πελάτη του’*.

Υποβλήθηκε στο μάρτυρα ότι υπό την ιδιότητα του ως δικηγόρος ουδέποτε ανέλαβε υποθέσεις Τουρκοκυπρίων εναντίον της Κυπριακής Δημοκρατίας, γεγονός που καταδεικνύει ότι *‘επιλεκτικά και ανάλογα με την αντίληψη του εκπροσωπούσε ανθρώπινα δικαιώματα’*. Ο μάρτυρας απέρριψε την πιο πάνω θέση και υποστήριξε τη θέση του με στοιχεία.

Ο μάρτυρας αντεξετάσθηκε και σε σχέση με την κυκλοφορία του επιδικού δημοσιεύματος. Αρχικά τού υποβλήθηκε από τη συνήγορο υπεράσπισης ότι το επίδικο δημοσίευμα προωθήθηκε μόνο στο μη κερδοσκοπικό οργανισμό, RUBSI, στη συνέχεια όμως η θέση αυτή τροποποιήθηκε και υποβλήθηκε σε αυτόν ότι είχε

προωθηθεί 'σε ορισμένους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς'. Ο ενάγοντας διαφώνησε με την πιο πάνω θέση, υποστήριξε ότι οι εναγόμενοι κυκλοφόρησαν το επίδικο δημοσίευμα ευρέως και για μεγάλο χρονικό διάστημα και το απέστειλαν μεταξύ άλλων στο FRA. Αναφέρθηκε, προς επίρρωση της τελευταίας του θέσης στην ενημέρωση που έλαβε από τον πρώην ενάγοντα 2 για συνομιλία που αυτός είχε με τον κ. Σισιλιανό, μέλος του FRA για το θέμα αυτό. Ο κ. Σισιλιανός πληροφόρησε τον πρώην ενάγοντα 2 ότι είχαν λάβει την επίδικη επιστολή από το ΚΙΣΑ. Μετά την πιο πάνω ενημέρωση ο ενάγοντας ζήτησε από τον κ. Λ. Λουκαΐδη να αποστείλει επιστολή στο FRA και να αμφισβητήσει τους ισχυρισμούς που περιέχονται στην επίδικη επιστολή, πράγμα που έπραξε ο τελευταίος. Σε απάντηση της επιστολής του ο κ. Λουκαΐδης έλαβε την επιστολή τεκμήριο 9, την οποία παραθέτω αυτούσια αμέσως πιο κάτω:

"Mr.Loukis G. Loucaides
President of the International Association for the Protection
of Human Rights in Cyprus

Vienna, 2 August 2010

Subject: Response to your e-mail of 2 June 2010

Dear Mr Loucaides,

Thank you for your e-mail of 2 June 2010 as well as for your interest in the EU Fundamental Rights Agency (FRA) and the reputation of its Management Board. Please accept my apologies for the delay in sending this reply.

Your background information concerning the e-mail we received from KISA about Cypriot representation on the FRA Management Board was very helpful. As the Chairperson of the Management Board, I share your concerns regarding the allegations raised against Christos Clerides, the Cypriot member of the Management Board, and his alternate, Xenis Xenofontos. It is important to guard the high reputation of the Members of the Board. At the same time, and a new MB member and alternate member have already been appointed by the Cypriot authorities.

According to Council Regulation No. 168/2007, the FRA Management Board is composed of independent persons appointed by the EU Member States, all holding high level responsibilities in an independent national human rights institution or other public or private sector organisation. In fact, the composition of the FRA Management Board has been highlighted as a good practice for other EU agencies and praised as a

“highly effective professional management board” in a report commissioned by the European Commission on the evaluation of the EU decentralised agencies. All efforts should be made to ensure the continuation of this situation.

In this light, I thank you for taking the time to inform the Agency.

Sincerely,

Lize BrandsKehris
Chairperson of the Management Board.”

Υποβλήθηκε στον ενάγοντα ότι ουδέποτε έλαβε χώρα η συνομιλία μεταξύ του πρώην ενάγοντα 2 και του κ. Σισιλιανού και ήταν ο κ. Λ. Λουκαΐδης που ενημέρωσε το FRA για το θέμα αυτό αποστέλλοντας τη συγκεκριμένη επιστολή. Ο ενάγοντας απόρριψε τις πιο πάνω θέσεις και ανέφερε, μεταξύ άλλων, τα πιο κάτω:

‘ ... Πέραν τούτου, δεν θα έβγαζα τα μάτια μου να πάω να στείλω εις την FRA που ήμουν μέλος τους οποιοσδήποτε βλακώδεις ισχυρισμούς της ΚΙΣΑ’.

Αυτή ήταν συνοπτικά η μαρτυρία του ενάγοντα που ήταν και η μοναδική μαρτυρία που έχει τεθεί ενώπιο του Δικαστηρίου.

Ο επόμενος μάρτυρας ήταν ο εναγόμενος 2. Ο εναγόμενος 2, ως ανέφερα και ανωτέρω, ήταν κατά πάντα ουσιώδη χρόνο και συνεχίζει να είναι μέχρι σήμερα, ο εκτελεστικός διευθυντής της εναγόμενης 3. Ο εναγόμενος 2 κατέθεσε, με περισσή κατά την άποψη μου λεπτομέρεια, για τους σκοπούς και το έργο της εναγόμενης 3 και τους στόχους του FRA. Από τη μαρτυρία του προκύπτει ότι η εναγόμενη 3 συμμετέχει από το 2007 στην πλατφόρμα μη κυβερνητικών οργανώσεων του FRA και έχει στενή συνεργασία μαζί του.

Ο εναγόμενος 2, κατά τον ίδιο χρόνο παρακολουθούσε τον ιστότοπο Christofias – Watch και αντιλήφθηκε ότι στα άρθρα του κυριαρχούσε *‘η ρητορική μίσους, ο ρατσισμός, οι απειλές βίας, η δυσφήμιση και ο διασυρμός και γενικά η ηθική και η πολιτική εξόντωση όσων υποστήριζαν τη Δικαιονοτική Διζωνική Ομοσπονδία ως*

βάση λύσης του Κυπριακού. Το μίσος τους επικεντρωνόταν ιδιαίτερα σε όσους και όσες το 2004 τάχθηκαν και δημόσια υποστήριξαν το 'Ναι' στο γνωστό δημοψήφισμα υπέρ ή κατά τους σχεδίου Ανάν'. Παρουσίασε στο Δικαστήριο διάφορα άρθρα που είχαν αναρτηθεί στο συγκεκριμένο ιστότοπο κατά το 2009 και το 2010. Αποτελεί διαπίστωση μου ότι όλα τα άρθρα είναι πολιτικού χαρακτήρα και έχουν ως κύριο θέμα τη βάση λύσης του Κυπριακού προβλήματος, ενώ δύο εξ αυτών επικεντρώνονται στο πρόσωπο του δημοσιογράφου Μακάριου Δρουσιώτη. Τα άρθρα εκφράζουν έντονες θέσεις επί πολιτικών θεμάτων και σε κάποια από αυτά χρησιμοποιούνται ανοίκειοί χαρακτηρισμοί.

Ο εναγόμενος 2 κατέκρινε έντονα και επανειλημμένα το γεγονός ότι ο ενάγοντας, έδωσε συνέντευξη στο συγκεκριμένο ιστότοπο, τη 13.01.2010 και αντί να 'καταδικάσει' το συγκεκριμένο ιστότοπο με την ενέργεια του τον 'νομιμοποιούσε'. Κατέκρινε επίσης το γεγονός ότι ο ενάγοντας ουδέποτε καταδίκασε τη συστηματική επίθεση κατά του δημοσιογράφου Μακάριου Δρουσιώτη και τις '... τις ρατσιστικές τοποθετήσεις και τη ρητορική μίσους κατά των προσφύγων και των μουσουλμάνων από τον ιστόχωρο'. Αντεξεταζόμενος για το συγκεκριμένο θέμα, τέθηκε υπόψη του η αναφορά του ενάγοντα στην εφημερίδα Φιλελεύθερος την 07.05.2010, τεκμήριο 12, με την οποία κατέκρινε το άρθρο που αναρτήθηκε στο Christofias – Watch του άγνωστου «Ρ». Παραθέτω τη δήλωση αυτούσια, '... Αναφερόμενος στο περιεχόμενο της ιστοσελίδας, ο Χρίστος Κληρίδης, είπε ότι πρόκειται για μια ανοησία και για ακραία τοποθέτηση κάποιου, προσθέτοντας ότι δεν έπρεπε να της δοθεί σημασία'. Ο εναγόμενος 2 απάντησε ότι η πιο πάνω αναφορά δεν ήταν 'επαρκής τοποθέτηση' και ότι αυτή στόχευε στο να μειώσει τη σημασία των παραβιάσεων παρά να τη καταδικάσει.

Πέρα τούτου όμως, σύμφωνα πάντα με τον εναγόμενο 2, ο ενάγοντας, ως δημόσιο πρόσωπο 'τυγχάνει δημόσιας κριτικής και σχολιασμού'. Καταθέτοντας προφορικά δήλωσε ότι ο ρόλος της εναγόμενης 3, ως οργάνωση 'κοινωνίας των πολιτών' είναι να ασκεί κριτική για τις δηλώσεις και τις πράξεις των δημόσιων προσώπων. Στη συγκεκριμένη περίπτωση ασκήθηκε κριτική στον ενάγοντα καθότι

αυτός είχε κοινές θέσεις για τη μορφή λύσης του Κυπριακού προβλήματος με τον ιστότοπο Christofias – Watch.

Ο εναγόμενος 2 κατέθεσε επίσης ότι ο εναγόμενος 1 τού είχε δώσει οδηγίες όπως συντάξει ένα κείμενο που θα αποστέλλοταν σε όλες τις μη κερδοσκοπικές οργανώσεις της πλατφόρμας του FRA, στο οποίο να τίθεται η ανησυχία της εναγόμενης 3 ως προς τα γεγονότα που λάμβαναν χώρα κατά τον ουσιώδη χρόνο και να γινόταν έκκληση, αν συμφωνούσαν και οι υπόλοιπες οργανώσεις, να προχωρούσαν συλλογικά σε καταγγελία στο FRA. Καταρτίσθηκε στη συνέχεια το επίδικο κείμενο το οποίο αποστάλθηκε σε 'μερίδα' μη κερδοσκοπικών οργανώσεων, που ήταν μέλη της πλατφόρμας της FRA ή είχαν ουσιαστική δράση στο τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η διαδικασία που υιοθετήθηκε στη συγκεκριμένη περίπτωση, δια της αποστολής επιστολής, 'προσχεδίου', αποτελούσε συνήθη πρακτική μεταξύ των μη κερδοσκοπικών οργανώσεων. Σε τέτοιες περιπτώσεις γινόταν ανταλλαγή απόψεων για να διαφανεί κατά πόσο υπήρχε κοινή θέση επί του θέματος που τούς απασχολούσε.

Η εναγόμενη 3, σύμφωνα πάντα με τον εναγόμενο 2, ουδέποτε απέστειλε το επίδικο κείμενο στο FRA καθότι είχε εν τω μεταξύ καταχωρηθεί εναντίον της και των υπολοίπων εναγόμενων, η υπό κρίση αγωγή. Ενόψει τούτου, καμιά ζημιά προκλήθηκε στον ενάγοντα. Κατά την αντεξέταση υποβλήθηκε στον εναγόμενο 2 ότι η αγωγή καταχωρήθηκε πολλές μέρες μετά την αποστολή της επίδικης επιστολής στις μη κυβερνητικές οργανώσεις, ήτοι την 20.05.2010 ενώ η αγωγή καταχωρήθηκε την 25.05.2010. Ο εναγόμενος 2 επέμενε ότι η επιστολή δεν είχε αποσταλεί στη FRA.

Στον εναγόμενο 2 υποδείχθηκε και η επιστολή τεκμήριο 9, που παραλήφθηκε από τον κ. Λουκή Λουκαΐδη. Υπενθυμίζω ότι πρόκειται για την επιστολή που απέστειλε το FRA προς τον κ. Λ. Λουκαΐδη, με την οποία αναγνωρίζεται ότι ο πιο πάνω οργανισμός έλαβε επιστολή από το ΚΙΣΑ που αφορούσε τους ενάγοντες. Ο εναγόμενος 2 δεν αμφισβήτησε την αποστολή της πιο πάνω επιστολής, ισχυρίσθηκε όμως ότι το περιεχόμενο της πιθανόν να ήταν «υποβολιμαίο», από τον κ. Λ. Λουκαΐδη ή από κάποιο τρίτο πρόσωπο. Επέμενε ότι η εναγόμενη 3 δεν απέστειλε την επίδικη

επιστολή στο FRA και προς επίρρωση της θέσης του επικαλέστηκε το τεκμήριο 34. Το τεκμήριο 34 είναι επιστολή σε επιστολόχαρτο του FRA που υπογράφεται από κάποιο Michael O' Flaherty και απευθύνεται προς το ΚΙΣΑ. Φέρει ημερομηνία 06.06.2018. Την παραθέτω αυτούσια αμέσως πιο κάτω:

“Subject: Your request for information of 04 May 2018

Dear Mr Papadopoulou,

«I am writing in reply to your email dated 04 May 2018. While refraining from partaking in the judicial proceedings described therein, the Agency has treated your enquiry within a framework of a public access to information.

In the said communication you are enquiring whether KISA sent in 2010, or at any time since then, to the FRA's Director or Management Board *“a formal complain against Mr Clerides or a request for an investigation and of his replacement from the FRA's Management Board”*.

Having checked our records, the Agency would like to confirm that, to best of our knowledge, no such formal complaint or request from KISA arrived to FRA's Director or Chair of the Management Board since 2010.

I would like to thank you for your interest in the Agency and its work.»

Ενώπιον του Δικαστηρίου κατέθεσε και ο εναγόμενος 1 που κατά τον ουσιώδη χρόνο ήταν ο πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου της εναγόμενης 3. Ο εναγόμενος 1 υιοθέτησε τα όσα είχε αναφέρει ο εναγόμενος 2 και επέμενε, μεταξύ άλλων, ότι η επίδικη επιστολή δεν είχε αποσταλεί στη FRA. Αντεξετάσθηκε στη συνέχεια πως αυτή περιήλθε σε γνώση της εφημερίδας Πολίτης, αυτός όμως δεν ήταν σε θέση να δώσει μια σαφή απάντηση.

Αντεξετάσθηκε και για το περιεχόμενο της επίδικης επιστολής και δήλωσε ότι το κείμενο της αποτελούσε την απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου τού οποίου προέδρευε. Δήλωσε επίσης ότι με την πιο πάνω επιστολή δεν είχε ζητηθεί από τη FRA να απολύσει τον ενάγοντα . Παραθέτω αυτούσια τη σχετική αναφορά:

‘Εμείς δεν ζητήσαμε από τη FRA να απολύσει τον κύριο Κληρίδη, εμείς ζητήσαμε από τις ΜΚΟ, αν συμφωνούν μαζί μας, να προβούμε σε αυτήν την ενέργεια ξεκάθαρα’.

Στη συνέχεια δήλωσε ότι δεν ήταν πρόθεση τους να πλήξουν τον ενάγοντα, αν ήθελαν να το πράξουν θα έκαναν, ως ανέφερε χαρακτηριστικά, *‘δημοσιοποίηση, εκστρατεία’*. Σε κάποιο άλλο στάδιο αποκάλεσε τον ενάγοντα *‘φίλο’* και τόνισε ότι δεν ήθελαν να πλήξουν το καλό όνομα του. Παραθέτω αυτούσια τη σχετική αναφορά:

‘ ... Εμείς δεν θέλαμε να πλήξουμε, ούτε θέλουμε να πλήξουμε το καλό όνομα του κυρίου Κληρίδη. Δεν έχω κάτι εναντίον του, και μάλιστα υπήρξε και συνήγορος μου στο Ανώτατο Δικαστήριο όταν ήμουν στο Πανεπιστήμιο, δεν έχω κάτι ούτε εγώ προσωπικά ούτε η οργάνωση μου’.

Σε κάποιο άλλο στάδιο της αντεξέτασης του συμφώνησε με τη θέση ότι ο ενάγοντας είναι πρόσωπο που ενδιαφέρεται για τα ανθρώπινα δικαιώματα και διευκρίνισε ότι εκείνο για το οποίο τον κατέκριναν ήταν ότι *‘... έπρεπε ως εκπρόσωπος της Κύπρου στη FRA να ήταν διαφορετική η αντίδραση του απέναντι στις κατάφορες παραβιάσεις των βασικών και θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων που εκτελούνταν, που παραβιάζονταν μέσα από τη συγκεκριμένη ιστοσελίδα’*.

Το «ατόπημα» του ενάγοντα ήταν, σύμφωνα με τον εναγόμενο 1, ότι αποφάσισε να ενεργήσει ως δικηγόρος του πρώην ενάγοντα 2, ενώ ήταν μέλος της FRA. Έπρεπε, κατά την άποψη του, στη συγκεκριμένη περίπτωση, ο ενάγοντας να είχε δηλώσει *«ότι κωλύετο»* και να μην αναλάμβανε την υπεράσπιση του συγκεκριμένου προσώπου.

Στη γραπτή δήλωση του, την οποία υιοθέτησε ως μέρος της κυρίως εξέτασης του, ανέφερε μεταξύ άλλων ότι σε συνεδρία του Διοικητικού Συμβουλίου της εναγόμενης 3 αποφασίστηκε όπως το επίδικο κείμενο αποσταλεί σε όλες τις μη κυβερνητικές οργανώσεις. Κατά την αντεξέταση του διαφοροποίησε την αρχική τοποθέτηση του και δήλωσε ότι δεν είχε σταλεί σε όλες τις πιο πάνω οργανώσεις αλλά στάλθηκε σε αυτές που είχαν ως αντικείμενο τα ανθρώπινα δικαιώματα και ήταν στα πλαίσια του FRA. Δεν ήταν σε θέση να θυμηθεί τα ονόματα των οργανώσεων

αυτών ή ακόμη των αριθμό τους και δήλωσε αδυναμία στο να παράσχει οποιαδήποτε στοιχεία.

Απόρριψε και αυτός τη θέση ότι η επίδικη επιστολή είχε αποσταλεί στο FRA, όταν τού υποδείχθηκε όμως το τεκμήριο 9, που είναι η επιστολή που λήφθηκε από τη FRA, την οποία παραθέτω αυτούσια πιο πάνω, δεν ήταν σε θέση να δώσει κάποια εξήγηση και δήλωσε ότι *‘το θέμα θα πρέπει να διερευνηθεί’*.

Αυτή ήταν συνοπτικά η μαρτυρία που έχει τεθεί ενώπιο του Δικαστηρίου.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑΣ

Είχα την ευκαιρία να παρακολουθήσω τους μάρτυρες ενώ κατέθεταν και να εξετάσω τη μαρτυρία τους. Η αξιολόγηση της μαρτυρίας δεν θα περιοριστεί στην ατομική κρίση της αξιοπιστίας του κάθε ενός μάρτυρα ξεχωριστά, αλλά όπου κρίνεται αναγκαίο θα συσχετιστεί, θα αντιπαραβληθεί και θα διερευνηθεί με την υπόλοιπη μαρτυρία και την αντικειμενική υπόσταση των εκατέρωθεν θέσεων¹. Η αξιολόγηση θα επικεντρωθεί στους ισχυρισμούς που κατέστησαν επίμαχοι καθότι κρίνω αχρείαστο και άσκοπο να επεκταθώ σε ισχυρισμούς που δεν αμφισβητήθηκαν.

Αρχίζοντας από τη μαρτυρία του ενάγοντα θα ήθελα εν πρώτοις να επισημάνω ότι η γενική εικόνα που σχημάτισα για το πρόσωπο του ήταν θετική. Η μαρτυρία του ήταν σταθερή, δεν περιέπεσε σε οποιαδήποτε αντίφαση και η αξιοπιστία του δεν κλονίσθηκε σε οποιοδήποτε στάδιο κατά την αντεξέταση. Το μεγαλύτερο μέρος της μαρτυρίας του, στην έκταση που αφορά γεγονότα, δεν έχει αμφισβητηθεί από την Υπεράσπιση. Το μόνο σημείο που αμφισβητήθηκε έντονα σε σχέση με τα γεγονότα που παρέθεσε ο ενάγοντας, ήταν η θέση του ότι η επίδικη επιστολή είχε αποσταλεί στο FRA. Η αντεξέταση του επικεντρώθηκε σε θέματα που αφορούσαν την άποψη

¹ Στυλιανίδης v. Χατζηπιέρας (1992) 1 Α.Α.Δ. 1056 και Ευαγγέλου και Δημοκρατίας (2008) 2 Α.Α.Δ. 371 και 378

του κατά πόσο ο ιστότοπος Christofias – Watch καλλιεργούσε τη ρητορική μίσους ή αν ήταν ορθό εκ μέρους του, λόγω της συμμετοχής του στο FRA να υπερασπίζεται τον πρώην ενάγοντα 2, που είχε συνδεθεί με τον ιστότοπο Christofias – Watch.

Διαπιστώνω ότι η γραμμή της υπεράσπισης κατά την αντεξέταση του ενάγοντα σε σχέση με το πρόσωπο του δεν συνάδει με τη μαρτυρία που αυτή τελικά παρουσίασε. Η αντεξέταση του είχε ως στόχο να καταδείξει ότι αυτός ήταν ένα άτομο οπισθοδρομικό με ρατσιστικές και φασιστικές αντιλήψεις, που διακατείχεται με αρνητικά συναισθήματα έναντι των Τουρκοκυπρίων. Ο εναγόμενος 1 όμως δεν συμμεριζόταν την άποψη αυτή. Εξέφρασε ρητά και απερίφραστα την εκτίμηση που έτρεφε για το πρόσωπο του ενάγοντα δεν δίστασε να τον χαρακτηρίσει και ως «φίλο» και δήλωσε, μεταξύ άλλων, ότι τον είχε διορίσει στο παρελθόν δικηγόρο του. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να επισημάνω ότι ο εναγόμενος 2 δεν έτρεφε την ίδια εκτίμηση για το πρόσωπο του ενάγοντα όπως ο εναγόμενος 1.

Ο εναγόμενος 2 προσπάθησε, ανεπιτυχώς κατά την άποψη μου, να παρουσιάσει τον ενάγοντα ως άτομο αντιδημοκρατικό με ακραίες και εξτρεμιστικές θέσεις, ως άτομο που επικροτούσε *‘τις ρατσιστικές τοποθετήσεις και τη ρητορική μίσους εναντίον των προσφύγων και των μουσουλμάνων’*. Οι πιο πάνω τοποθετήσεις δεν βρίσκουν έρεισμα στη μαρτυρία που έχει τεθεί ενώπιό του Δικαστηρίου.

Ο εναγόμενος 2 κατέκρινε με έντονο τρόπο και το γεγονός ότι ο ενάγοντας τη 13.01.2010 είχε δώσει συνέντευξη στο Christofias-Watch. Αναφορά στην πιο πάνω συνέντευξη γίνεται και στο επίδικο κείμενο, με τρόπο επικριτικό. Είχα την ευκαιρία να διαβάσω την εν λόγω συνέντευξη, η οποία κατατέθηκε ως τεκμήριο και δεν διέκρινα οτιδήποτε το ακραίο ή το μεμπτό σε αυτή. Ο ενάγοντας κατά την πιο πάνω συνέντευξη εξέφρασε κάποιες θέσεις σε σχέση με την επίλυση του Κυπριακού προβλήματος, τις οποίες υποστήριξε με νομικά επιχειρήματα. Αδυνατώ να αντιληφθώ γιατί η ενέργεια του αυτή έπρεπε να τύχει τόσο έντονου σχολιασμού. Η ελευθερία του λόγου είναι δικαίωμα κάθε πολίτη σε μια Δημοκρατία και αποτελεί ένα από τα βασικά συνταγματικά δικαιώματα του. Το γεγονός ότι οι θέσεις του ενάγοντα σε σχέση με την επίλυση του Κυπριακού προβλήματος δεν συνάδουν με τις θέσεις του Μακάριου

Δρουσιώτη ή των εναγόμενων 1 και 2 δεν εξυπακούεται ότι αυτές είναι κατακρίτες. Ο κάθε πολίτης έχει το δικαίωμα να εκφράζει ελεύθερα τις απόψεις του.

Ο ενάγοντας κατακρίθηκε έντονα από τον εναγόμενο 2 και για το γεγονός ότι αυτός δεν καταδίκασε δημόσια τα άρθρα που δημοσιεύονταν στον ιστότοπο Christofias-Watch. Αδυνατώ να αντιληφθώ υπό ποια ιδιότητα ο Ενάγοντας θα μπορούσε να προβεί σε τέτοια ενέργεια. Το γεγονός ότι ο ενάγοντας είναι δημόσιο πρόσωπο δεν σημαίνει ότι αυτός έχει καθήκον να κρίνει και ή να κατακρίνει τις θέσεις τρίτων έστω και αν διαφωνεί με αυτές. Συμφωνώ με τη θέση που πρόβαλε ο ενάγοντας ότι αυτός δεν έχει υποχρέωση *«να αστυνομεύει θέσεις, απόψεις και τοποθετήσεις»*, που δημοσιεύονται στον τύπο. Ούτε βέβαια αναμένεται από ένα δημόσιο πρόσωπο να πληροφορείται για όλα τα άρθρα που δημοσιεύονται καθημερινά στον τύπο και να τα σχολιάζει. Απορρίπτω κάθετα δε τη θέση του εναγόμενου 2 ότι εφόσον ο ενάγοντας δεν καταδίκασε δημόσια τα άρθρα που αναρτούνταν στο Christofias-Watch, αυτό σήμαινε ότι τα επικροτούσε.

Ανεξαρτήτως των πιο πάνω όμως διαπιστώνω, με βάση τη μαρτυρία που έχει τεθεί ενώπιον του Δικαστηρίου και δεν έχει αμφισβητηθεί, ότι ο ενάγοντας σε δημοσίευμα που κυκλοφόρησε στην εφημερίδα «Φιλελεύθερος», την 07.05.2020, τεκμήριο 12, σελίδα 8, κατέκρινε δημόσια το άρθρο του φερόμενου ως «Ρήγα» και δεν δίστασε να το χαρακτηρίσει ως *«ανοησία και ακραία τοποθέτηση»*. Πρόκειται για απαξιωτικό χαρακτηρισμό, λακωνικό αλλά περιεκτικό.

Το μεγαλύτερο, βέβαια, «σφάλμα» του ενάγοντα, σύμφωνα και με τους δύο εναγόμενους, ήταν το γεγονός ότι υπό την ιδιότητα του ως δικηγόρος υπερασπίστηκε τον πρώην ενάγοντα 2. Υπενθυμίζω ότι ο ενάγοντας υπερασπίστηκε τον πρώην ενάγοντα 2 σε υπόθεση που αφορούσε παραβίαση των συνταγματικών δικαιωμάτων του τελευταίου και της συζύγου του. Και σε αυτή την περίπτωση δεν διακρίνω οτιδήποτε το μεμπτό στην ενέργεια αυτή. Το γεγονός ότι ο ενάγοντας εκπροσωπούσε την Κυπριακή Δημοκρατία στο FRA δεν τον εμπόδιζε από το να εκπροσωπήσει τον πρώην ενάγοντα 2 στην προάσπιση των δικών του Συνταγματικών δικαιωμάτων ή

οποιοδήποτε πρόσωπο που επιθυμούσε να προσφύγει στο Δικαστήριο είτε για να διεκδικήσει τα δικαιώματά του είτε για να υπερασπιστεί τον εαυτό του.

Τόσο από τη γραμμή της υπεράσπισης κατά την αντεξέταση του ενάγοντα αλλά και από τη μαρτυρία και των δύο εναγόμενων, ιδιαίτερα όμως του εναγόμενου 2, σχημάτισα την εντύπωση ότι το μεγαλύτερο «ατόπημα» του ενάγοντα ήταν ότι είχε διαφορετικές θέσεις από το δημοσιογράφο Μακάριο Δρουσιώτη και από τους ίδιους σε σχέση με την επίλυση του Κυπριακού προβλήματος. Αυτός ήταν και ο λόγος που και οι δύο εναγόμενοι εκφράζονταν με τόσο απαξιωτικό τρόπο για το Christofias-Watch. Στο συγκεκριμένο ιστότοπο αναρτιούνταν συχνά άρθρα που κατά την άποψη τους προήγαγαν «εθνικιστικές θέσεις». Παρενθετικά αναφέρω ότι η έννοια που απέδιδαν οι δύο εναγόμενοι στη φράση, 'εθνικιστικές θέσεις' δεν ήταν αυτή που δίδεται στα λεξικά, ήτοι των 'πατριωτικών θέσεων'. Οι εναγόμενοι χρησιμοποιούσαν την πιο πάνω φράση με την έννοια των «εξτρεμιστικών και αντιδημοκρατικών θέσεων». Η διαφωνία τους για τις θέσεις που εκφράζονταν στο συγκεκριμένο ιστότοπο για την επίλυση του Κυπριακού προβλήματος, ήταν προφανώς και ο λόγος που κατέκριναν τη συνέντευξη που έδωσε ο ενάγοντας στο Christofias-Watch και η οποία, ως αναφέρω και πιο πάνω, αφορούσε τη λύση του Κυπριακού προβλήματος. Οι διαφορετικές απόψεις που είχαν σε σχέση με τη λύση του Κυπριακού προβλήματος, η πεποίθησή τους ότι οι απόψεις που εξέφραζε ο ενάγοντας και πολλοί άλλοι που δημοσίευαν στον ιστότοπο Christofias-Watch σε σχέση με το θέμα αυτό ήταν λανθασμένες και εξτρεμιστικές, ήταν πιστεύω αυτό που τους ώθησε να συντάξουν και να κυκλοφορήσουν το επίδικο κείμενο.

Ο εναγόμενος 1 κατέθεσε επίσης στο Δικαστήριο ότι δεν ήθελε να πλήξει τον ενάγοντα και ότι ουδέποτε είχε ζητήσει την απόλυση του από το FRA. Δεν κρίνω σκόπιμο να επεκταθώ επί του συγκεκριμένου θέματος καθότι πιστεύω ότι το επίδικο δημοσίευμα μιλά από μόνο του. Περιορίζομαι να επισημάνω ότι ο ενάγοντας περιγράφεται στο δημοσίευμα ως άτομο ακατάλληλο να συμμετάσχει στο FRA, αυτό από μόνο του απορρίπτει τις πιο πάνω θέσεις του εναγόμενου 1.

Στρέφομαι τώρα στο θέμα της κυκλοφορίας του επίδικου κειμένου και συγκεκριμένα κατά πόσο αυτό είχε αποσταλεί στο FRA. Ήταν η θέση των εναγόμενων 1 και 2 ότι η επιστολή ουδέποτε αποστάλθηκε στο FRA. Προς επίρρωση της θέσης τους επικαλέστηκαν την επιστολή Τεκμήριο 34. Παρατηρώ ότι η επιστολή, τεκμήριο 34, αποστάλθηκε πολλά χρόνια μετά το επίδικο συμβάν και υπογράφεται από κάποιο πρόσωπο για το οποίο δεν γνωρίζουμε τη θέση του στο FRA ούτε καν κατά πόσο εργαζόταν στο FRA κατά τον επίδικο χρόνο. Πέρα τούτου το περιεχόμενο της πιο πάνω επιστολής δεν συνάδει με την επιστολή που έλαβε ο κ. Λουκαΐδης για το συγκεκριμένο θέμα κατά τον επίδικο χρόνο, τεκμήριο 9. Υπενθυμίζω ότι στο τεκμήριο 9 αναγνωρίζεται ότι το FRA έλαβε επιστολή από το ΚΙΣΑ που αφορούσε τους ενάγοντες.

Ήταν η θέση του εναγόμενου 2 ότι το περιεχόμενο της πιο πάνω επιστολής, τεκμήριο 9 ήταν «υποβολιμαίο» από τον κ. Λ. Λουκαΐδη ή από κάποιο τρίτο πρόσωπο. Ισχυρίστηκε επίσης ότι ήταν ο ενάγοντας που γνωστοποίησε το επίδικο κείμενο στη FRA. Οι θέσεις αυτές δεν στέκουν στη λογική. Αδυνατώ να αντιληφθώ ποιο λόγο είχε ο ενάγοντας να γνωστοποιήσει από μόνος του το περιεχόμενο του επίδικου δημοσιεύματος στο FRA, το οποίο ήταν υποτιμητικό για το πρόσωπο του, ούτε ποιο λόγο θα είχε αυτός ή ο κ. Λ. Λουκαΐδης να υποδείξουν στο FRA να συντάξει τη συγκεκριμένη επιστολή, Τεκμήριο 9. Θα υιοθετήσω τη φράση που χρησιμοποίησε ο ίδιος ο ενάγοντας, δεν είχε λόγο «να βγάλει ο ίδιος τα μάτια του».

Οι εναγόμενοι 1 και 2 ισχυρίστηκαν ότι δεν απέστειλαν τελικά την επιστολή γιατί είχαν λάβει εν τω μεταξύ την επιστολή, ημερομηνίας 22.05.2010, από τον Ενάγοντα, με την οποία τούς προειδοποιούσε ότι θα λάμβανε μέτρα εναντίον τους. Η πιο πάνω θέση δεν με πείθει. Τόσο ο εναγόμενος 1 όσο και ο εναγόμενος 2 δεν μου έδωσαν την εικόνα των ατόμων που θα παρέκκλιναν από το στόχο τους επειδή το ενδιαφερόμενο πρόσωπο έλαβε νομικά μέτρα εναντίον τους. Η πιο πάνω πεποίθησή μου ενισχύεται και από τις ενέργειες που ακολούθησαν, οι εναγόμενοι όχι μόνο δεν απολογήθηκαν στον ενάγοντα για το επίδικο δημοσίευμα, αλλά συνέχισαν να τον κατακρίνουν δημόσια για τα συγκεκριμένα συμβάντα, ενώ την 26.10.2010 έδωσαν δημοσιογραφική διάσκεψη η οποία είχε ως αντικείμενο το συγκεκριμένο θέμα.

Τέλος, θα ήθελα να επισημάνω ότι η απόφαση για την αποστολή της επίδικης επιστολής στο FRA που θα είχε ως θέμα τις ενέργειες του ενάγοντα, είχε ληφθεί από το Διοικητικό Συμβούλιο του Οργανισμού, ήτοι του εναγόμενου 3. Είναι λογικά αναμενόμενο ότι σε περίπτωση που υπήρχε ανάκληση της πιο πάνω απόφασης, να υπήρχε και σχετική απόφαση από το συγκεκριμένο όργανο ήτοι το Διοικητικό Συμβούλιο του Οργανισμού. Κανένα στοιχείο τέθηκε ενώπιο του Δικαστηρίου ότι η πιο πάνω απόφαση ακυρώθηκε εκ των υστέρων από το πιο πάνω όργανο ή ότι λήφθηκε οποιαδήποτε απόφαση, έστω και με ανεπίσημο τρόπο, όπως το επίδικο κείμενο να μην προωθηθεί στο FRA.

Έχοντας υπόψη όλα τα πιο πάνω, καταλήγω ότι η επίδικη επιστολή είχε αποσταλεί στο FRA, ως ήταν η απόφαση που λήφθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο του εναγόμενου 3. Με βάση τα στοιχεία που έχουν τεθεί ενώπιο του Δικαστηρίου δεν μπορεί να καθορισθεί με ακρίβεια πότε αποστάλθηκε η συγκεκριμένη επιστολή. Το μόνο που μπορεί να καθορισθεί με ακρίβεια είναι ότι αποστάλθηκε πριν την ημερομηνία αποστολής της επιστολής, Τεκμήριο 9, που έλαβε ο κ. Λ. Λουκαΐδης από το FRA ήτοι πριν την 02.08.2010.

Ήταν η θέση του ενάγοντα ότι η επίδικη επιστολή αποστάλθηκε από τους εναγόμενους σε εκατοντάδες πρόσωπα. Η θέση αυτή δεν υποστηρίζεται από τα στοιχεία που έχουν τεθεί ενώπιο του Δικαστηρίου. Οι εναγόμενοι 1 και 2 αναγνώρισαν ότι η επίδικη επιστολή είχε αποσταλεί σε μη κυβερνητικά ιδρύματα, δεν ήταν όμως πρόθυμοι να αποκαλύψουν σε ποια ή σε πόσα ιδρύματα είχε αποσταλεί. Ο ενάγοντας δεν προσκόμισε οποιαδήποτε στοιχεία επί του θέματος αυτού. Ενόψει των πιο πάνω, η θέση του ότι αποστάλθηκε σε «εκατοντάδες πρόσωπα» απορρίπτεται.

Ταυτόχρονα όμως απορρίπτω τη θέση των εναγόμενων ότι το περιεχόμενο της επίδικης επιστολής δεν προωθήθηκε στο ευρύ κοινό. Η πιο πάνω θέση διαψεύδεται από τα γεγονότα που ακολούθησαν και συγκεκριμένα από τη δημοσίευση στην εφημερίδα Πολίτης και τα δημοσιεύματα τεκμήρια 13, 14 και 16, στα οποία γίνεται αναφορά πιο πάνω.

ΝΟΜΙΚΗ ΠΤΥΧΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΛΗΞΗ

Το δικαστήριο σε τέτοιας φύσης υποθέσεις πρέπει να εξισορροπήσει μεταξύ δύο βασικών αρχών του δικαιώματος ελευθερίας της έκφρασης και του δικαιώματος προστασίας της φήμης. Στην υπόθεση Εκδόσεις Αρκτίνος Λτδ ν. Παπαευσταθίου² αναφέρονται τα εξής σημαντικά:

«Η σύγχρονη τάση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου είναι να περιορίζει το δικαίωμα στη φήμη προς όφελος του δικαιώματος της ελευθερίας της έκφρασης, στο οποίο το Δικαστήριο αναγνωρίζει υψηλή αξία. Στην υπόθεση **Lingens v. Austria, App. No. 9815/82, Ser. A, vol. 103 [1986] 8 E.H.R.R. 407** at para. 41 το Δικαστήριο παρατήρησε πως η ελευθερία της έκφρασης, όπως προστατεύεται από την πρώτη παράγραφο του άρθρου 10, συνιστά ένα από τα ουσιαστικά θεμέλια της δημοκρατικής κοινωνίας και μια από τις βασικές προϋποθέσεις για την πρόοδο της και για την ικανοποίηση των ατόμων. Η ελευθερία αυτή, με τις εξαιρέσεις της παραγράφου 2, εφαρμόζεται όχι μόνον σε πληροφορίες και ιδέες που είναι αρεστές ή τουλάχιστον θεωρούνται ως μη εχθρικές ή αδιάφορες αλλά επίσης και σε εκείνες που είναι προσβλητικές, εκπλήτουν ή ενοχλούν. Αυτό απαιτεί ο πλουραλισμός, η ανεκτικότητα και η ευρύτητα πνεύματος, χωρίς τις οποίες δεν υπάρχει δημοκρατική κοινωνία. Όπως όμως ανέφερε το Ε.Δ.Δ.Α., η ελευθερία της έκφρασης ρητά περιορίζεται προς όφελος της προστασίας της φήμης ενός ατόμου σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 10. Το στάθμισμα αυτών των δύο δικαιωμάτων έχει εξεταστεί σε σειρά αποφάσεων του Ε.Δ.Δ.Α. σύμφωνα με τις οποίες οιοσδήποτε περιορισμός του ενός δικαιώματος πρέπει να είναι ανάλογος και απαραίτητος για την προστασία του άλλου δικαιώματος».

Ένας άλλος παράγοντας που λαμβάνεται υπόψη είναι το γεγονός ότι ο ενάγοντας ήταν κατά τον επίδικο χρόνο δημόσιο πρόσωπο και ως εκ της ιδιότητας του αυτής θα πρέπει να είναι πιο ανεκτικός στην κριτική. Σχετική επί του θέματος είναι η απόφαση Εφημερίδα Αποκάλυψη και Κονιώτη³.

Κατά πόσο το επίδικο κείμενο είναι δυσφημιστικό ή όχι είναι θέμα πραγματικό και όχι νομικό. Το δημοσίευμα κρίνεται με βάση την αντικειμενική εξέταση των λέξεων που αποδίδουν σε αυτές οι ορθά σκεπτόμενοι άνθρωποι. Εφαρμοστέο κριτήριο για την κατάταξη ενός κειμένου ως δυσφημιστικού είναι η εντύπωση που προκαλεί στο

² (2007) 1B A.A.Δ. 856

³ (2010) 1 A.A.Δ. 1697

μέσο πολίτη.⁴Στη συγκεκριμένη περίπτωση ο ενάγοντας παρουσιάζεται στο επίδικο κείμενο, στο πρώτο παράρτημα αυτού που είναι η επιστολή που αποστάλθηκε στους μη κυβερνητικούς οργανισμούς, ως άτομο που διαχειρίζεται και προωθεί ιστότοπους όπως το Christofias – Watch, ένα ιστότοπο που υποσκάπτει τις δημοκρατικές αξίες και τα ανθρώπινα δικαιώματα και εξαπολύει απειλές εναντίον της ζωής του δημοσιογράφου Μακάριου Δρουσιώτη. Στο δεύτερο κείμενο ο ενάγοντας παρουσιάζεται ως πρόσωπο που δημόσια υποστηρίζει *‘τις εξτρεμιστικές απόψεις και ενέργειες’* του πρώην ενάγοντα 2, διαχειριστή του ιστότοπου Christofias - Watch. Ο πιο πάνω ιστότοπος, σύμφωνα πάντα με τους εναγόμενους, υποκινεί σε πράξεις βίας και στην παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ακόμη και του δικαιώματος στη ζωή. Παρενθετικά αναφέρω ότι δεν αποτελεί εύρημα του Δικαστηρίου ότι ο πρώην ενάγοντας 2 είχε εξτρεμιστικές απόψεις ή ότι προέβαινε σε εξτρεμιστικές ενέργειες, απλώς παραθέτω τις θέσεις των εναγόμενων, ως είναι διατυπωμένες στο επίδικο κείμενο. Σε άλλη παράγραφο που ακολουθεί, αποδίδεται στον ενάγοντα ένας πολύ πιο ουσιαστικός ρόλος, ότι εκπροσώπησε την Κυπριακή Δημοκρατία εναντίον θυμάτων ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ότι από κοινού με τον πρώην ενάγοντα 2 διαχειρίζονται ιστότοπους στο διαδίκτυο τα οποία παρακινούν τους αναγνώστες *‘στο μίσος’* και ενθαρρύνουν την άσκηση βίας εναντίον των προσώπων που έχουν διαφορετικές απόψεις από τις δικές τους. Διαχειρίζονται τον ιστότοπο Christofias – Watch. Κρίνω ότι οι πιο πάνω αναφορές ειδωμένες στο σύνολο του επιδικίου δημοσιεύματος, πλήττουν τη φήμη του και την υπόληψη του ενάγοντα.

Οι εναγόμενοι στην υπεράσπισή τους ισχυρίζονται ότι το επίδικο δημοσίευμα περιέχει έντιμα και ή δίκαια και ή καλόπιστα σχόλια επί γεγονότων γενικού και ή δημόσιου ενδιαφέροντος, που είδαν το φως της δημοσιότητας, τόσο κατά τον επίδικο χρόνο, προγενέστερα και ή μεταγενέστερα αυτού και τα οποία, εν πάσει περιπτώσει είχαν κατ’ επανάληψη εκφραστεί γραπτώς και ή προφορικώς από τον ενάγοντα και ή από τον πρώην ενάγοντα 2. Ισχυρίζονται περαιτέρω ότι η δημοσίευση του επιδικίου κειμένου ήταν προνομιούχα.

⁴ Εφημερίδα Αποκάλυψη και Κονιώτη (ανωτέρω)

Το θέμα διέπεται από το άρθρο 19, παράγραφοι (β) και (γ) του περί Αστικών Αδικημάτων Νόμου, Κεφ. 148, τα οποία παραθέτω αυτούσια αμέσως πιο κάτω:

«19. Σε αγωγή για δυσφήμιση αποτελεί υπεράσπιση-

(α)

.....
.....

(β) ότι το δημοσίευμα για το οποίο έγινε η αγωγή ήταν έντιμο σχόλιο για θέμα δημοσίου συμφέροντος:

Νοείται ότι όταν το δυσφημηστικό δημοσίευμα συνίσταται εν μέρει στον ισχυρισμό γεγονότων και εν μέρει στην έκφραση γνώμης, υπεράσπιση έντιμου σχολίου δεν καταρρίπτεται για μόνο το λόγο ότι δεν αποδεικνύεται το αληθές κάθε ισχυρισμού γεγονότος, αν η έκφραση γνώμης αποτελεί έντιμο σχόλιο αφού ληφθούν υπόψη αυτά τα οποία ισχυρίζονται ή αναφέρονται στο δυσφημηστικό δημοσίευμα για το οποίο έγινε η αγωγή τα οποία αποδεικνύονται:

Νοείται περαιτέρω ότι η βάσει της παράγραφου αυτής υπεράσπιση δεν επιτυγχάνει αν ο ενάγων αποδείξει ότι η δημοσίευση δεν έγινε καλή τη πίστει εντός της έννοιας του εδαφίου (2) του άρθρου 21 του Νόμου αυτού.

(γ) ότι η δημοσίευση του δυσφημηστικού δημοσιεύματος ήταν προνομιούχα δύναμει των άρθρων 20 και 21

.....»

Το πρώτο θέμα που θα με απασχολήσει είναι η εισήγηση της Υπεράσπισης ότι το επίδικο δημοσίευμα αποτελεί έντιμο σχόλιο. Με βάση τις πιο πάνω νομοθετικές διατάξεις, που στην ουσία κωδικοποιούν τις αρχές της νομολογίας, τα συστατικά στοιχεία της υπεράσπισης του έντιμου σχολίου είναι τα πιο κάτω:

α. Το επίδικο δημοσίευμα πρέπει να συνίσταται σε γνώμη ή σχόλιο και όχι σε παράθεση γεγονότων.

β. Το σχόλιο πρέπει να είναι έντιμο, να μην έγινε κακόπιστα.

γ. Το επίδικο δημοσίευμα πρέπει να άπτεται θέμα δημοσίου συμφέροντος.

Αρχίζοντας από την τελευταία προϋπόθεση, κρίνω ότι η επιλογή του προσώπου που θα εκπροσωπεί την Κύπρο στο FRA, κατά πόσο αυτός είναι κατάλληλος ή όχι να κατέχει την πιο πάνω θέση είναι θέμα δημοσίου συμφέροντος και ως εκ τούτου η συγκεκριμένη προϋπόθεση ικανοποιείται υπό τις περιστάσεις.

Στρέφομαι τώρα στην πρώτη προϋπόθεση ότι το επίδικο δημοσίευμα πρέπει να συνίσταται σε γνώμη ή σχόλιο και όχι σε γεγονότα. Βοηθητική επί του θέματος, της διάκρισης μεταξύ σχολίου και γεγονότος, είναι η πιο κάτω αναφορά που γίνεται στην απόφαση **PIK και XXX Καψός**⁵:

«Στη γνωστή Αγγλική υπόθεση **Reynolds v. Times Newspapers Ltd and Others [1999] 4 All E.R. 609**, το House of Lords τόνισε τα εξής στη σελίδα 615 (L. Nicholls) σε σχέση με την υπεράσπιση του εντίμου σχολίου (honest comment):

"It is important to keep in mind that this defence is concerned with the protection of comment, not imputation of fact. If the imputation is one of fact, a ground of defence must be sought elsewhere. Further, to be within this defence the comment must be recognisable as comment, as distinct from an imputation of fact."

Εκείνο επομένως που θα μπορούσε να καλύψει η υπεράσπιση του εντίμου σχολίου είναι τη δημοσίευση κάποιου σχολίου, γνώμης κλπ. και όχι τον καταλογισμό κάποιου γεγονότος στο πρόσωπο του δυσφημουμένου. Όπως ορθά είχε διευκρινιστεί και στην υπόθεση **Hunt v. Star Newspaper Co. Ltd [1908] 2 K.B. 319**, κάποιο σχόλιο, για να δικαιολογείται ο χαρακτηρισμός του ως δίκαιο ή έντιμο, θα πρέπει κατ' αρχή να παρουσιάζεται ως σχόλιο και δεν πρέπει να είναι τόσο αναμειγμένο με τα γεγονότα ώστε ο αναγνώστης να μη μπορεί να διακρίνει μεταξύ του τι είναι αναφορά γεγονότος (report) και τι είναι σχόλιο. Η ίδια θέση παρατίθεται και στο σύγγραμμα Gately on Libel and Slander, 6th Edition, para 705, όπου και τονίζεται ότι μια δυσφημιστική δήλωση γεγονότος δεν συνιστά ούτε σχόλιο, ούτε γνώμη ή κριτική. Ισχυρισμός ή καταλογισμός κάποιου γεγονότος είναι όταν καταλογίζεται σε κάποιον ότι προέβη σε μια πράξη ή ενέργεια, ενώ σχόλιο συνιστά ο χαρακτηρισμός της πράξης ως απεχθούς, ανέντιμης κ.λπ.. Οι πιο πάνω θέσεις υιοθετήθηκαν επανειλημμένα και σε

⁵ (2009) 1 Β Α.Α.Δ. 1175

νομολογία των Κυπριακών Δικαστηρίων. (Βλ. π.χ. **Εταιρεία Δημοσιογραφική Χ.Λ.Σ. Λτδ κ.ά. ν. Φιλίππου (άλλως Φαλκονέτι) (1998) 1(B) Α.Α.Δ. 958**)».

Ως αναφέρω και πιο πάνω, στο επίδικο κείμενο ο ενάγοντας παρουσιάζεται ως ο διαχειριστής του ιστότοπου Christofias – Watch, ενός ιστότοπου που υποσκάπτει τις δημοκρατικές αξίες και τα ανθρώπινα δικαιώματα και εξαπολύει απειλές εναντίον της ζωής του δημοσιογράφου Μακάριου Δρουσιώτη. Παρουσιάζεται επίσης ως πρόσωπο που δημόσια υποστηρίζει «*τις εξτρεμιστικές απόψεις και ενέργειες*» του πρώην ενάγοντα 2, διαχειριστή του ιστότοπου Christofias - Watch. Ο πιο πάνω ιστότοπος σύμφωνα πάντα με το δημοσίευμα, υποκινεί σε πράξεις βίας και στην παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ακόμη και του δικαιώματος στη ζωή. Σε άλλη παράγραφο ο ενάγοντας παρουσιάζεται ότι εκπροσώπησε την Κυπριακή Δημοκρατία εναντίον θυμάτων ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ότι από κοινού με τον πρώην ενάγοντα 2 διαχειρίζονται ιστότοπους στο διαδίκτυο τα οποία παρακινούν τους αναγνώστες 'στο μίσος' και ενθαρρύνουν την άσκηση βίας εναντίον των προσώπων που έχουν διαφορετικές απόψεις από τις δικές τους. Όλα τα πιο πάνω αποτελούν κατά την άποψη μου, γεγονότα και όχι σχόλια.

Πέραν τούτου όμως παρατηρώ ότι τα πιο πάνω γεγονότα δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα. Για την υπεράσπιση του εντίμου σχολίου δεν απαιτείται πλήρης ακρίβεια ή ορθότητα, αλλά «*τα γεγονότα για τα οποία έγινε το σχόλιο να είναι ουσιωδώς αληθή*». Σχετική επί του θέματος είναι η απόφαση **Δρουσιώτης και Παπαδόπουλος**⁶ .

Στην υπό κρίση υπόθεση τα γεγονότα όχι μόνο δεν ήταν ουσιωδώς αληθή αλλά ήταν αναληθή. Ο ενάγοντας δεν ήταν ο διαχειριστής του πιο πάνω ιστότοπου, κατ' ακρίβεια καμιά σχέση είχε με τον εν λόγω ιστότοπο, ούτε ασχολείτο με την προώθηση οποιουδήποτε ιστότοπου, ενώ η εμπλοκή του στη συγκεκριμένη υπόθεση ήταν υπό την ιδιότητα του ως δικηγόρου. Υπενθυμίζω ότι ο ενάγοντας κατά τον επίδικο χρόνο εκπροσωπούσε τον πρώην ενάγοντα 2 σε νομικές διαδικασίες που αφορούσαν την

⁶ (2012) 1 Α Α.Α.Δ. 102

παράνομη έρευνα στην οικία του τελευταίου, την κατάσχεση του ηλεκτρονικού του υπολογιστή και την παγίδευση των επαφών του.

Οι αναφορές των εναγόμενων δεν ήταν μόνο αναληθείς αλλά και επιλεκτικές. Επέλεξαν να συνδέσουν τον ενάγοντα, για δικούς τους λόγους με το άρθρο του αγνώστου «Ρ» που στρεφόταν εναντίον του δημοσιογράφου Μακάριου Δρουσιώτη στον ιστότοπο Christofias – Watch παρέλειψαν όμως να λάβουν υπόψη και να αναφέρουν στο επίδικο δημοσίευμα ότι ο ενάγοντας όχι μόνο δεν επικρότησε τα όσα αναφέρθηκαν από τον άγνωστο αρθρογράφο «Ρ», αλλά τα καταδίκασε αποκαλώντας τα ως ‘ανοησία’, γεγονός που ήταν σε γνώση των εναγόμενων. Υπενθυμίζω ότι το δημοσίευμα από τον άγνωστο «Ρ», που στρεφόταν εναντίον του δημοσιογράφου Μακάριου Δρουσιώτη, ήταν αυτό που έδωσε το έναυσμα στους εναγόμενους να γράψουν και να κυκλοφορήσουν το επίδικο δημοσίευμα. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα το επίδικο δημοσίευμα να μεταδώσει εντελώς λανθασμένη εικόνα για το πρόσωπο του ενάγοντα. Σε τέτοιες περιπτώσεις όπου παραλείπονται βασικά γεγονότα το δημοσίευμα θεωρείται ότι δεν είναι έντιμο. Σχετική επί του θέματος είναι η Αγγλική απόφαση **Branson v. Bower (No.2)** ⁷.

Το επόμενο θέμα που καλούμαι να εξετάσω είναι κατά πόσο αυτό είναι προνομιούχο. Είναι η θέση της υπεράσπισης ότι το συγκεκριμένο άρθρο είναι ‘το αποτέλεσμα προνομιούχου σχολιασμού και αποτελεί *«έκφραση του δικαιώματος έκφρασης της εναγόμενης 3 ως οι ευθύνες και οι υποχρεώσεις της που απορρέουν από την συνεργασία με το FRA ήτοι ως παρατηρητής και σχολιαστής τέτοιων συμπεριφορών αλλά και γενικότερα από τους σκοπούς της ως μη κυβερνητικής οργάνωσης»*. Η υπεράσπιση του προνομίου υπό επιφύλαξη διέπεται από το άρθρο 21 του Νόμου, το οποίο παραθέτω αυτούσιο για σκοπούς εύκολης αναφοράς.

21. .-(1) Η δημοσίευση δυσφημιστικού δημοσιεύματος είναι προνομιούχα, υπό την επιφύλαξη ότι έγινε καλή τη πίστει, στις ακόλουθες περιπτώσεις, δηλαδή-

⁷ (2001) QB 737

(α) αν η σχέση μεταξύ του προσώπου από το οποίο και του προσώπου προς το οποίο έγινε η δημοσίευση είναι τέτοια ώστε το πρόσωπο που δημοσίευσε να τελεί υπό νομικό, ηθικό ή κοινωνικό καθήκον να δημοσιεύσει αυτό προς το πρόσωπο προς το οποίο έγινε η δημοσίευση και ο τελευταίος έχει αντίστοιχο συμφέρον στη λήψη του δημοσιεύματος ή το πρόσωπο που δημοσίευσε έχει έννομο προσωπικό συμφέρον που χρειάζεται προστασία, και το πρόσωπο προς το οποίο έγινε η δημοσίευση τελεί υπό αντίστοιχο νομικό, ηθικό ή κοινωνικό καθήκον να προστατεύσει το εν λόγω συμφέρον:

Νοείται ότι η δημοσίευση δεν υπερβαίνει είτε κατ' έκταση είτε κατ' ουσία το εύλογα επαρκές υπό τις περιστάσεις.

(β) αν το δημοσίευμα είναι μομφή η οποία προσάπτεται από κάποιον κατά της συμπεριφοράς άλλου, ως προς οποιοδήποτε θέμα σε σχέση με το οποίο ο πρώτος έχει εξουσία, συμβατικά ή άλλως πως, επί του άλλου, ή ως προς το χαρακτήρα του άλλου στο μέτρο που εκδηλώνεται στη συμπεριφορά αυτή·

(γ) αν το δημοσίευμα είναι καταγγελία ή κατηγορία από πρόσωπο εναντίον άλλου προσώπου σε σχέση με τη συμπεριφορά αυτού σε οποιοδήποτε θέμα, ή σε σχέση με το χαρακτήρα αυτού στο μέτρο που εκδηλώνεται στη συμπεριφορά αυτή, η οποία έγινε σε πρόσωπο που έχει εξουσία, συμβατικά ή άλλως πως, επί του άλλου αυτού προσώπου σε σχέση με τη συμπεριφορά αυτή ή θέμα, ή η οποία έγινε σε πρόσωπο που έχει με νόμο εξουσία να διερευνά τη συμπεριφορά αυτή ή θέμα ή να δέχεται καταγγελίες σε σχέση με τη συμπεριφορά αυτή ή θέμα·

(δ) αν το δημοσίευμα δημοσιεύεται για την προστασία των δικαιωμάτων ή των συμφερόντων του προσώπου που το δημοσιεύει, ή του προσώπου προς το οποίο γινόταν η δημοσίευση, ή κάποιου τρίτου για τον οποίο ενδιαφέρεται το πρόσωπο προς το οποίο έγινε η δημοσίευση·

(ε) αν το δημοσίευμα είναι ακριβοδίκαιη και ακριβής αναφορά αυτών που έχουν λεχθεί, πραχθεί ή δημοσιευτεί σε οποιοδήποτε νομοθετικό σώμα το οποίο δυνατό να ιδρυθεί στο μέλλον.»

Η συγκεκριμένη υπεράσπιση εδράζεται στη γενική αρχή ότι το δημόσιο συμφέρον προέχει των ιδιωτικών συμφερόντων, υπό την έννοια ότι « δηλώσεις, αναφορές και δημοσιεύσεις στο πλαίσιο ορισμένων σχέσεων θα πρέπει να έχουν υψηλό επίπεδο προστασίας με σκοπό την προώθηση της ελεύθερης έκφρασης και δημοσιοποίησης πληροφοριών»⁸.

⁸ Απόσπασμα από το σύγγραμμα «Η ΔΥΣΦΗΜΙΣΗ», Π.Πολυβίου, σελίδα 213.

Παραθέτω αυτούσιο σχετικό απόσπασμα από την Αγγλική απόφαση **Henwood v. Harrison**⁹, που είναι μια από τις βασικές αποφάσεις του κοινοδικαίου για το θέμα αυτό.

«The principle on which these cases are founded is a universal one, that the public convenience is to be preferred to private interests and that communications which the interests of society require to be unfettered may freely be made by persons acting honestly without actual malice notwithstanding that they involve relevant comments condemnatory of individuals».

Έχοντας υπόψη ότι τόσο το FRA όσο και ο εναγόμενος 3 ιδρύθηκαν με σκοπό την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ότι ο ενάγοντας εκπροσωπούσε την Κύπρο στο FRA, κρίνω ότι το δημοσίευμα που στάλθηκε στο FRA θα μπορούσε να εμπίπτει σε μια από τις κατηγορίες του άρθρου 21 και συγκεκριμένα στις παραγράφους (α), (β) και (γ) και να θεωρείται προνομιούχο, νοουμένου βέβαια ότι έγινε καλή τη πίστει. Στην παράγραφο 2 του άρθρου 21 καταγράφεται με λεπτομέρεια σε ποιές περιπτώσεις η δημοσίευση δυσφημιστικού δημοσιεύματος δεν θεωρείται ότι έγινε καλή τη πίστει. Το παραθέτω αυτούσιο αμέσως πιο κάτω, για σκοπούς εύκολης αναφοράς:

(2) Η δημοσίευση δυσφημιστικού δημοσιεύματος δεν θεωρείται ότι έγινε καλή τη πίστει από πρόσωπο εντός της έννοιας του εδαφίου (1), του άρθρου αυτού, αν καταδειχθεί ότι-

(α) Το δημοσίευμα ήταν αναληθές, και αυτός δεν πίστευε αυτό ως αληθές ή

(β) το δημοσίευμα ήταν αναληθές, και αυτός προέβηκε στη δημοσίευση χωρίς να καταβάλει εύλογη φροντίδα για την εξακρίβωση του αληθούς ή του αναληθούς αυτού ή

(γ) προβαίνοντας στη δημοσίευση, ενήργησε με σκοπό βλάβης του προσώπου που δυσφημείται σε βαθμό σημαντικά μεγαλύτερο ή κατά τρόπο σημαντικά διαφορετικό του εύλογα αναγκαίου για το κοινό συμφέρον ή για την προστασία του ιδιωτικού δικαιώματος ή συμφέροντος σε σχέση με το οποίο αξιώνει προνόμιο.

⁹ (1872) L.R. 7 C.P. 606

Στην υπό κρίση υπόθεση τα γεγονότα, όπως αυτά περιέχονται στο επίδικο δημοσίευμα, ήταν ως αναφέρω με λεπτομέρεια και πιο πάνω αναληθή. Ο ενάγοντας καμιά σχέση είχε με τον ιστότοπο Cristofias – Watch και με το άρθρο που στρεφόταν εναντίον του δημοσιογράφου Μακάριου Δρουσιώτη. Ουδέποτε το υιοθέτησε, ουδέποτε το επικρότησε αλλά αντιθέτως το κατέκρινε δημοσίως αποκαλώντας το «*ανοησία και ακραίες τοποθετήσεις*». Τα πιο πάνω γεγονότα ήταν γνωστά στους εναγόμενους. Οι εναγόμενοι στο επίδικο δημοσίευμα ταύτισαν τον ενάγοντα με το άρθρο του ανώνυμου «Ρ» και με τις ενέργειες που οι ίδιοι απέδιδαν στον πρώην ενάγοντα 2, σε σχέση με τον ιστότοπο Cristofias – Watch, ενώ το μόνο που αυτός έπραξε ήταν να ενεργήσει ως δικηγόρος του και να τον υπερασπιστεί για την προάσπιση βασικών συνταγματικών του δικαιωμάτων. Στο επίδικο δημοσίευμα ο ενάγοντας παρουσιάζεται επίσης ως πρόσωπο που διαχειρίζεται ιστότοπους στο διαδίκτυο που « *... υποκινούν το μίσος και ενθαρρύνουν την άσκηση βίας εναντίον προσώπων που έχουν διαφορετικές απόψεις από τις δικές τους (incite to hatred and encourage to violence against persons with a difference opinion than their own!)*». Πρόκειται για ψευδή δήλωση. Όπως ανέφερα και πιο πάνω το βασικό ‘ατόπημα’ του ενάγοντα, με βάση τη μαρτυρία των εναγόμενων, αυτό που τους ώθησε να γράψουν το επίδικο δημοσίευμα ήταν ότι αυτός είχε διαφορετικές απόψεις από το δημοσιογράφο Μακάριο Δρουσιώτη και τους ίδιους σε σχέση με την επίλυση του Κυπριακού προβλήματος. Πουθενά βέβαια στο επίδικο δημοσίευμα καταγράφεται το γεγονός αυτός ότι η αντιπάθεια τους για το πρόσωπο του ενάγοντα πηγάζει από το πιο πάνω γεγονός.

Έχοντας υπόψη τα πιο πάνω καταλήγω ότι οι εναγόμενοι δεν ενήργησαν καλή τη πίστει στη συγκεκριμένη περίπτωση, αλλά όλες οι ενέργειες τους είχαν ως σκοπό να υποσκάψουν τον ενάγοντα.

Ενόψει όλων των πιο πάνω, καταλήγω ότι το επίδικο δημοσίευμα ήταν δυσφημιστικό και οι υπερασπίσεις που επικαλούνται οι εναγόμενοι καμιά εφαρμογή έχουν στη συγκεκριμένη υπόθεση.

Στρέφομαι τώρα στο θέμα των αποζημιώσεων. Το μέτρο των αποζημιώσεων σε υποθέσεις δυσφήμισης συναρτάται με τη συμπεριφορά του ενάγοντα, τη θέση του στην κοινωνία, τη φύση της δυσφήμισης και τον τρόπο και την έκταση της. Λαμβάνεται επίσης υπόψιν η συμπεριφορά των εναγόμενων από την ώρα που το επίδικο κείμενο δημοσιεύθηκε μέχρι την ημέρα που εκδίδεται η απόφαση. Η απόσυρση του κειμένου ή η απολογία συνιστούν επίσης παράγοντες που λαμβάνονται υπόψιν. Σχετικό είναι το πιο κάτω απόσπασμα από το σύγγραμμα **Gatley on Libel**¹⁰:

«...The jury is entitled to take into their consideration the conduct of the claimant, his position and standing, the nature of the libel, the mode and extent of publication, the absence of refusal of any retraction or apology, and the conduct of the defendant from the time when the libel was published down to the verdict».

Το δικαίωμα του ενάγοντα σε αποζημιώσεις, γεννάται με τη διάπραξη του αστικού αδικήματος. Ο υπολογισμός των αποζημιώσεων γίνεται κατά πάγια νομολογία την ημέρα της δίκης. Η αποζημίωση πρέπει να είναι εύλογη, ήτοι να βρίσκει αντικειμενικό έρεισμα στον κοινωνικό χώρο. Όπως ανέφερε ο δικαστής Νικολάτος στην υπόθεση **XXX Χ' Παναγιώτου και XXX Δρουσιώτη**¹⁰ :

«Οι αποζημιώσεις είναι η πρωταρχική θεραπεία, σε περιπτώσεις δυσφημίσεων. Ο σκοπός της επιδίκασης αποζημιώσεων είναι η αποκατάσταση του ενάγοντα από τα αποτελέσματα της δυσφημιστικής δήλωσης. Οι γενικές αποζημιώσεις, στην περίπτωση της δυσφήμισης, εξυπηρετούν τρεις βασικούς στόχους: (α) τη θεραπεία του ενάγοντα από τη βλάβη που υπέστη εξαιτίας της δημοσίευσης της δήλωσης, (β) την αποκατάσταση της ζημιάς στην πληγείσα φήμη του ενάγοντα και (γ) τη δικαίωσή του. Οι αποζημιώσεις, σε περιπτώσεις δυσφήμισης όπως η παρούσα, δεν υπολογίζονται με αναφορά σε οποιοδήποτε μαθηματικό τύπο. Το δικαστήριο θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη του όλους τους σχετικούς παράγοντες, μεταξύ των οποίων, τη συμπεριφορά του ενάγοντα, τη θέση και την υπόληψή του, τη φύση της δυσφήμισης, τον τρόπο και το βαθμό της δημοσίευσης, την απουσία ή την άρνηση του εναγόμενου να απολογηθεί και να αποκαταστήσει τη φήμη του ενάγοντα και τη συμπεριφορά του εναγόμενου από το χρόνο της δημοσίευσης της δυσφήμισης μέχρι την απόφαση.»

¹⁰ (2009) 1B A.A.Δ. 1321

Κατά τον υπολογισμό των αποζημιώσεων στην υπό κρίση υπόθεση, έλαβα υπόψη την υπόληψη, τη φήμη και τη θέση του ενάγοντα στην κοινωνία το περιεχόμενο και τις συνθήκες που έγινε το επίδικο δημοσίευμα, το πλήγμα που δημιούργησε η δυσφήμιση στην υπόληψη του ενάγοντα, το βαθμό της δημοσίευσης, υπενθυμίζω ότι το επίδικο δημοσίευμα είχε αποσταλεί σε άγνωστο αριθμό μη κυβερνητικών οργανισμών και στο FRA και έγινε γνωστό στο ευρύ κοινό μέσω δημοσιευμάτων και εκδηλώσεων που κατήρτισαν και οργάνωσαν οι εναγόμενοι, ως αναλύω ανωτέρω. Στο σημείο αυτό διευκρινίζω ότι το γεγονός ότι δημοσιεύτηκαν άρθρα στην εφημερίδα Πολίτης λήφθηκε υπόψη από το Δικαστήριο προς απόρριψη της θέσης των εναγόμενων ότι το δημοσίευμα κυκλοφόρησε μόνο σε μη κυβερνητικούς οργανισμούς, δεν λαμβάνεται όμως υπόψη για σκοπούς υπολογισμού των αποζημιώσεων καθότι ο ενάγοντας έχει ήδη αποζημιωθεί σε σχέση με τα συγκεκριμένα άρθρα και δεν μπορεί να αποζημιωθεί για τα ίδια άρθρα, δύο φορές.

Λαμβάνω επίσης υπόψη για σκοπούς υπολογισμού αποζημιώσεων ότι ο ενάγοντας ζήτησε επανειλημμένα από τους εναγόμενους να προβούν σε απολογία, γεγονός που θα μετρίαζε το ύψος των αποζημιώσεων, αυτοί όμως αρνήθηκαν να το πράξουν. Στην ουσία το μόνο που ζητούσε ο ενάγοντας από τους εναγόμενους, ακόμη και την παραμονή της δίκης, ήταν μια απλή απολογία.

Με βάση τα στοιχεία που έχουν τεθεί ενώπιόν μου, καταλήγω ότι το συνολικό ποσό των €10.000, είναι εύλογη και δίκαιη αποζημίωση για τη δυσφήμιση που ο ενάγοντας έχει υποστεί. Σε σχέση με την αξίωση των εναγόντων για επιδίκαση τιμωρητικών και/ή παραδειγματικών αποζημιώσεων, σημειώνω ότι η κακοβουλία των εναγόμενων έχει ήδη ληφθεί υπόψη κατά τον υπολογισμό των γενικών αποζημιώσεων και δεν διαπιστώνω να συντρέχουν οποιοιδήποτε άλλοι εξαιρετικοί λόγοι που θα δικαιολογούσαν την επιδίκαση των αποζημιώσεων αυτών.

Απορρίπτεται επίσης η απαίτηση για καταβολή ειδικών αποζημιώσεων η οποία δεν προωθήθηκε.

Εκδίδεται απόφαση υπέρ των ενάγοντα και εναντίον των εναγόμενων 1, 2 και 3 αλληλέγγυα και ή κεχωρισμένα για το ποσό των €10.000, πλέον νόμιμο τόκο επί του πιο πάνω ποσού από την ημέρα καταχώρισης της αγωγής μέχρι τελικής εξόφλησης, πλέον έξοδα στην κλίμακα της επιτυχίας τους, ως αυτά θα υπολογιστούν από τον Πρωτοκολλητή και εγκριθούν από το Δικαστήριο.

(Υπ.).....

Τ.Παρασκευαΐδου-Καρακάννα

Π.Ε.Δ.

ΠΙΣΤΟ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΗΤΗΣ